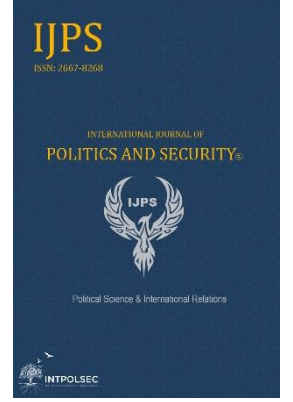

International Journal of Politics and Security (IJPS)

ISSN: 2667-8268

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijps>

Yirminci Yıldönümünde 11 Eylül: Kopenhag Okulu Çerçevesinde ABD İç ve Dış Politikasının Değerlendirilmesi

Yazar(lar) / Author(s) : Mehmet EMİR

Kaynak / Source: International Journal of Politics and Security (IJPS) / Cilt. 3 / Sayı. 3 / October 2021, ss. 267-306.

DOI: 10.53451/ijps.815931

Date of Arrival : 24.10.2020

Date of Acceptance : 11.03.2021

To cite this article:

Emir, Mehmet. “Yirminci Yıldönümünde 11 Eylül: Kopenhag Okulu Çerçevesinde ABD İç ve Dış Politikasının Değerlendirilmesi”. *International Journal of Politics and Security (IJPS)*, Cilt. 3, Sayı. 3, 2021, ss. 267-306, DOI: 10.53451/ijps.815931

Bu makalenin tüm hakları International Journal of Politics and Security (IJPS) Dergisi'ne aittir. Önceden yazılı izin almadan hiçbir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik amaçlı alıntılar bu kuralın dışındadır. Yazıda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir.

Yirminci Yıldönümünde 11 Eylül: Kopenhag Okulu Çerçevesinde ABD İç ve Dış Politikalarının Değerlendirilmesi

Mehmet EMİR*

Özet

11 Eylül 2001, hem ABD hem de dünyanın geri kalanı için çok önemli bir dönüm noktasıdır. Milenyumun başında gerçekleştirilen büyük terör saldırıları uluslararası ilişkilerde yeni bir dış politika olarak "önleyici savaş" stratejisinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kapsamda terör saldırıları ABD tarafından savaşla ilişkilendirilmiş ve bazı devletlerle bağlantılar kurularak meşru bir müdahalenin (önleyici savaş) gerekçesi olarak kabul edilmiştir. Bu konularda yazılan akademik makalelerin geneli ise ABD'nin bu saldırılara karşı yürüttüğü operasyonlara odaklanmıştır. Oysa dikkat çeken bir diğer nokta ise Amerikan hükümetinin dikkatini güvenleştirme yoluyla iç politikadan dış politikaya çevirmiş olmasıdır. Ayrıca daha geniş bir perspektifte, ABD'nin uyguladığı güvenleştirme anlayışının Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve NATO gibi uluslararası kuruluşlar aracılığıyla küresel düzeyde yaygınlaştırılması da üzerinde dikkatle durulması gereken diğer bir konudur. Bu bağlamda bu makalede, ABD'nin uluslararası alanda güvenleştirme yoluyla izlediği politikanın geriye dönük bir değerlendirmesi yapılmakta ve uluslararası alana olan yansımaları incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenleştirme, Kopenhag Okulu, 11 Eylül, Terör, Savaş

September 11 on its Twentieth Anniversary: An Assessment of US Domestic and Foreign Policies within the Framework of the Copenhagen School

Abstract

September 11, 2001, was a very important milestone for both the USA and the rest of the world. The first major terrorist attacks were carried out at the beginning of the millennium and resulted in the new concept of "preventive war" as a foreign policy strategy in international relations. Terror attacks have been associated with war by the USA and it has been accepted as a justification for a legitimate intervention (preventive war) by establishing links with some states. While most of the academic papers focus on the operations carried out by the USA against these attacks, another noteworthy point is that the American government has turned its attention from domestic to foreign policy through securitization. Besides in a broader perspective, it is the efforts to spread the securitization concept implemented by the USA to the global level through international organizations such as the United Nations Security Council and NATO that is a crucial point for this context. In this context, in this article, a retrospective evaluation of the policy pursued by the USA through securitization in the international arena is made and its reflections on the international arena are examined.

Keywords: Securitization, Copenhagen School, September 11, Terror, War

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, memir@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3143-1439

Date of Arrival: 24.10.2020 – **Date of Acceptance:** 11.03.2021.

1. GİRİŞ

Milenyum çağı, uluslararası ilişkilerde çok önemli sonuçlar doğuran uluslararası bir terör eylemiyle açılmıştır. 11 Eylül 2001 tarihinde Dünya Ticaret Merkezine ve Pentagon'a eş zamanlı olarak yapılan saldırıların hem ABD'nin hem de dünyanın kaderini değiştirdiği düşünülüyor. ABD, kendi topraklarında uğradığı bu ilk büyük saldırıyla beraber politikalarını farklı bir yöne çevirmiştir. Öncelikle gerek içişleri gerekse de dışişlerini ilgilendiren bütün politikalarını rutin gündemden çıkararak güvenlikleştirme alanına taşımıştır. Başkan George H. Bush'un sarf ettiği sözlerle güvenlikleştirme süreci başlatılmıştır. Ardından öncelikle içişlerinde güvenliği sağlamak için *Vatanseverlik Yasası* çıkarılmıştır. Dışişleri ile ilgili ise yine Başkan Bush'un sözleriyle başlatılan terör-teröre karşı savaş- önleyici savaş-haydut devletler kavramlaştırmasıyla ortaya konan bir güvenlikleştirme süreci izlenmiştir. Ayrıca NATO gibi bir askeri yapılanma da tarihinde ilk ve tek defa olmak üzere ABD'ye karşı yapılan terör eylemlerine yönelik olarak beşinci maddesini uygulamaya geçirmiştir. Dolayısıyla Amerika'nın dış politika alanındaki güvenlikleştirme çalışmaları yalnızca kendi politikaları dahilinde kalmamış, BM Güvenlik Konseyi ve NATO gibi uluslararası örgütlerde bu güvenlikleştirme politikasının içine çekilmiştir.

ABD terörle mücadele gerekçesiyle ilk askeri operasyonunu Afganistan'a gerçekleştirmiştir. Ardından da Irak'ta operasyon icra edilmiştir. ABD'nin bu operasyonları aslında terörle "sonsuz savaş" konsepti için sadece başlangıç olmuştur. 11 Eylül saldırılarını İslami terör tehdidi olarak algılayan ABD yönetimine göre bunun kaynağı ise Ortadoğu'daki ekonomik ve siyasi sorunlardı. Sorunun çözümü için Ortadoğu'nun siyasi, ekonomik ve kültürel bir dönüşüm projesi (Büyük Ortadoğu Projesi) başlatılmıştır. Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında geniş bir eylemler zinciri olan Arap Baharı ya da Arap Ayaklanmaları sonucunda Ortadoğu'da sorgulanamaz, yozlaşmış, kemikleşmiş ve halkının çıkarını düşünmeyen iktidarlar yıkılmış ve yerlerine çağın gereklerine uygun düşünce ve eylem yeteneğine sahip yeni iradeler geçirilmiştir.

ABD'ye yönelik gerçekleştirilen 2001 saldırılarının ardından geçen yirmi yılda ne terörle mücadelede etkili bir yol alınabilmiş ne de terörle mücadele gerekçesiyle müdahale edilen ülkelerde istikrar sağlanabilmiştir. Çalışmada buna dair neden sonuç ilişkilerine dayalı kapsamlı bir araştırma yapılarak akademik literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Diğer bir ifadeyle makale, yirminci yıldönümünden bakıldığında 11 Eylül 2001 saldırılarının ABD iç ve

dış politikalarını ne yönde etkilediğine dair bir çalışma ile bu etkilerin geniş çaplı sonuçları üzerine odaklanmaktadır.

2. Teorik Arka Plan

İnsanın kendini gerçekleştirme piramidi olarak bilinen Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde fizyolojik ihtiyaçlardan hemen sonra güvenlik ve korunma ihtiyacı gelir.¹ Birey seviyesinde başlayan bu güvenlik ihtiyacı analiz düzeyi arttıkça aynı şekilde toplum, devlet ve ulus üstü mekanizmalarca da talep edilmektedir. Dolayısıyla bütün analiz seviyeleri açısından en önemli varoluşsal ihtiyaç güvenlik olmuştur. Güvenlik kavramı "insanın korku hissetmeden ve güvende olma hali², tehdide karşı güvende olma durumu³, tehdidin yokluğu⁴, güvenlik tehdidinin olmaması hali⁵ ile ifade edilmektedir.⁶ Güvenliğin adalet, barış, onur gibi kavramlara direnç gösteren bir ilişki biçimi⁷ olarak ifade edilmesinin yanında buna statü ve sağlık kavramlarının eklenmesi⁸ de mümkündür. Modern anlamda güvenlik; devletin ülke içinde zorlayıcı devlet araçlarını (polis, jandarma ve gerekirse asker) kullandığı, ülke dışında ise savaş yapma yetkisi ile düzeni sağlamaya yönelik alınan her türlü tedbir olarak ifade edilmektedir⁹. Güvenlik olgusu; iç tehdit ve/veya dış tehdit ve bunlara dair algılar ve tahminleri de içermektedir¹⁰. Bununla beraber tehdit edilen değerlerin ne/neler olduğu¹¹ ve bunu önlemeye dair çabanın tanımlanması¹² ile kavram daha geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Güvenlikle ilgili tehdit değerlendirmeleri niyet ve kapasiteler üzerinden hesaplanmaktadır. Tehdidin algısı

¹ Andrew Heywood, *Küresel Siyaset*, 5. ed. (Ankara: BB101 Yayınları, 2018), 476.

² Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, in *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türkçe Sözlük Cilt I* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2005), 508.

³ Terry Terriff et al., *Security Studies Today* (Polity Press Cambridge, 1999), 1.

⁴ Helga Haftendorn, "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security," *International Studies Quarterly* 35, no. 1 (1991): 5.

⁵ Arnold Wolfers, *Discord Collaboration* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1962), 153.

⁶ Bill McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations* (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 13-22; Sinem Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 8, no. 30 (2011): 44.

⁷ McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, 13.

⁸ Patrick M Morgan, "Safeguarding Security Studies," *Contemporary Security Policy* 13, no. 3 (1992): 466.

⁹ Andrew Heywood, *Siyasetin ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*, 4. ed. (Ankara: BB101 Yayınları, 2018), 114.

¹⁰ Beril Dedeoğlu, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, 4. ed. (İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2018), 34; Sean Kay, *Global security in the twenty-first century : the quest for power and the search for peace* (Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2006), 2. Table of contents <http://www.loc.gov/catdir/toc/ecip062/2005030128.html>; Giacomo Luciani, "The Economic Content of Security," *Journal of Public Policy* 8, no. 2 (1989): 151.

¹¹ David A Baldwin, "The Concept of Security," *Review of International Studies* 23, no. 1 (1997): 13-17.

¹² Arnold Wolfers, "National security as An Ambiguous Symbol," *Political Science Quarterly* 67, no. 4 (1952): 481-502.

ile gerçeklik düzeyi üzerinden analiz yapılırken¹³, karar alıcılar tarafından tehdidin öznesine dair politikalar üretilmektedir.¹⁴ Devletler de diğer aktörlerden algıladıkları niyetler ve kapasiteler üzerinden tehdit algısını oluşturmaktadır.¹⁵

Soğuk Savaşın sonuna kadar güvenlik, askeri anlamda bir güvenlikle özdeş tutulmuştur. Ancak Soğuk Savaşın bitişiyle beraber başka alanlarda da güvenliğin hissedilirliğinde artış yaşanmış ve bu alanlarda da güvenlik talep edilmiştir. Güvenliğe dair yaklaşımların temelini askeri alan olarak gören bakış açısından ayrışma Soğuk Savaş dönemi içerisinde olmuştur. 1970'lerdeki petrol krizi ve bunun etkileri ekonomik güvenliği de ön plana çıkarmıştır.¹⁶ Çokuluslu şirketlerin etkin hissedilirliği, karşılıklı bağımlılık¹⁷, refah seviyesinin daha çok önemsenmesi gibi durumlar karşısında klasik devlet merkezli politikalar zayıflamıştır.¹⁸ Bu tür gelişmeler sayesinde 1980'lerden itibaren güvenlik çalışmaları, stratejik çalışmalar alanından bağımsız olarak incelenmeye başlanmıştır.¹⁹ Güvenlik Çalışmaları uluslararası ilişkiler alanındaki en önemli konulardan biridir²⁰ ve özellikle Realist Teorinin bakış açısıyla şekillenmiştir.²¹ Güvenlik tehdidinin ortaya çıkışı ile ilgili farklı fikirlerin olması²² aynı zamanda konuya dair yaklaşımları da çeşitlendirmiştir.²³ Kısacası Soğuk Savaşın sonlarına doğru askeri tehditlerin azalmasıyla birlikte siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel sorunların

¹³ Joseph Nye and Sean Lynn-Jones, "International Security Studies: A Report of A Conference on the State of the Field," *International Security* 12, no. 4 (1988): 7.

¹⁴ Emma Rothschild, "What is Security?," *Daedalus Journal of the American Academy of Arts and Sciences* 124, no. 3 (1995): 55; Terriff et al., *Security Studies Today*, 3. Fikret Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 141.

¹⁵ Paul; Kauppi Viotti, Mark, *Uluslararası ilişkiler ve Dünya Siyaseti* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2014), 190-91.

¹⁶ Michael Sheehan, *International Security: An Analytical Survey* (Lynne Rienner Boulder, 2005), 65.

¹⁷ Robert O.; Nye Keohane, Joseph S., *Power and Interdependence: World Politics in Transition* (Boston: Little, Brown and Co., 1977).

¹⁸ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 47.

¹⁹ Pınar Bilgin, "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları," *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi* 8, no. 14 (2010): 69-96.

²⁰ Keith Krause and Michael Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods," *Mershon International Studies Review* 40, no. 2 (1996): 232; Patrick M Morgan, "Liberalist and Realist Security Studies at 2000: Two Decades of Progress?," *Contemporary Security Policy* 20, no. 3 (1999): 39-71; Nil Şatana and Burak Bilgehan Özpek, "ABD ve Türkiye'de Geçmişten Günümüze Güvenlik Çalışmaları," *Ortadoğu Etütleri* 1, no. 2 (2010): 75-114.

²¹ Mustafa Aydın, "Uluslararası İlişkilerin" Gerçekçi" Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği," *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 1, no. 1 (2004): 33-60.

²² Stephen M Walt, *The Enduring Relevance of the Realist Tradition* (WW Norton Company, 2002), 199; JF Dougherty and L Robert, "Pfaltzgraff, Contending Theories of International Relations," (New York: Harper and Row Publishers, 1990), 63.

²³ Edward A Kolodziej, *Security and International Relations* (Cambridge University Press, 2005), 51.

güvenlik alanında daha ön plana çıktığı ve devlet ötesi mekanizmalarında daha hissedilir olduğu görülmüştür.²⁴ Dolayısıyla güvenlikle ilgili çalışmalar yalnızca askeri amaçlı olmaktan çıkmış ve çeşitlenmiştir. Bu konuya dair 1983 yılında yayımlanan iki eser; Buzan'ın *People, States and Fear* kitabı ve Ullman'ın *Redefining Security* başlıklı makalesi sayesinde güvenliğe dair askeri temelde olan bakış açısının değişime uğradığı kabul edilmektedir.²⁵ Kopenhag Üniversitesi bünyesindeki bir grup akademisyen tarafından 1985 yılında kurulan Barış ve Çatışma Araştırma Merkezinin "Avrupa Güvenliği'nin Askeri-Olmayan Boyutları" projesi Kopenhag Okulunun temelini oluşturmuştur. Kopenhag Okulu 1987 yılından itibaren Realist Teorinin çerçevesinden ayrılarak güvenlik çalışmalarına farklı bir bakış açısı katmayı amaçlamıştır. Buna rağmen ekolün Realist Teoriden belirgin bir şekilde farklılığının bulunmadığına dair eleştirilerde vardır.²⁶ Kopenhag Okulu projelerinde yer alan akademisyenler tarafından akademik literatüre pek çok eser kazandırılmıştır.²⁷ Kopenhag Okulu özellikle bölgesel güvenlik sorunları, sektörel analiz ve güvenlikleştirme üzerinde çalışmaktadır.²⁸ Okulun ana gayesi salt askeri olarak ele alınan güvenlik çalışmalarını çeşitlendirmek ve bu sayede birey, toplum ve devlet düzeyindeki tehditlere karşı daha kapsayıcı bir çözüm bulmaktır.²⁹ Sonrasında başka yazarlar tarafından da güvenlik gündemi çevresel ve demografik unsurlar, ekonomi, insan hakları konusunda daha da genişletilmiştir.³⁰ Ayrıca kadın hakları, salgın hastalıklar, açlık, ekonomik istikrarsızlıklar,

²⁴ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 47; Richard Wyn Jones, "Travel Without Maps: Thinking About Security After the Cold War," in *Security Issues in the Post-Cold War World*, ed. M. Jane Davis (Cheltenham: Edward Elgar, 1996), 206; Özlem Kaygusuz, "Küreselleşme ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün mü?," *Mülkiye Dergisi* 31, no. 255 (2007): 139.

²⁵ Barry Buzan, *People, States and Fear; The National Security Problem in International Relations* (The University of North Carolina Press, 1983); Richard Ullman, "Redefining Security," *International Security* 8, no. 1 (1983): 129-53.

²⁶ Ken Booth, *Critical Security Studies and World Politics* (Lynne Rienner Publishers Boulder, CO, 2005), 15; Steve Smith, "The Contested Concept of Security," in *Critical Security Studies and World Politics*, ed. Ken Booth (Londra: Boulder, 2005), 37.

²⁷ Egbert Jahn, Pierre Lemaitre, and Ole Wøever, *European Security: Problems of Research on Non-Military Aspects*, vol. 1 (Centre of Peace and Conflict Research, University of Copenhagen, 1987); Ole Wøever, Pierre Lemaitre, and Elzbieta Tromer, *European Polyphony: Perspectives Beyond East-West Confrontation* (Springer, 1989); Barry Buzan, *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era* (Londra: Pinter Publishers, 1990); Ole Wøever and David Carlton, *Identity, Migration and The New Security Agenda in Europe* (Londra: Pinter Publishers, 1993); Bill McSweeney, "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School," *Review of International Studies*, no. 22(1) (1996): 81; Barry Buzan and Ole Wøever, "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies," *Review of international studies* 23, no. 2 (1997).

²⁸ Barry Buzan, Ole Wøever, and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Boulder, Colo.: Lynne Rienner Pub., 1998); Barry Buzan and Ole Wøever, *Regions and Powers: The Structure of International Security* (Cambridge University Press, 2003).

²⁹ Jef Huysmans, "Revisiting Copenhagen: Or, on the Creative Development of A Security Studies Agenda in Europe," *European Journal of International Relations* 4, no. 4 (1998): 482.

³⁰ Jessica Tuchman Mathews, "Redefining Security," *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-77; Theodore Moran, "International Economics and National Security," *Foreign Affairs* 69, no. 5 (1989): 74-90; Brad Roberts, "Human

çevrenin kirletilmesine dair pek çok eser yayımlanmış ve buna dair farkındalık düzeyi arttırılmak istenmiştir.³¹ Buradan hareketle Kopenhag Okulunun uluslararası ilişkiler disiplinine kattığı en önemli değerin güvenlik olgusunu yalnızca askeri güvenlikten ibaret olmadığını göstermesi ve diğer kategorileri de güvenlik analizine dahil etmesi olduğu söylenebilir.³² Bu bağlamda Kopenhag Okulu belirli bir konunun rutin siyasi süreçten çıkarılarak güvenlik gündemine dahil edilmesini kapsamaktadır. Ancak güvenlik gündeminin bu derece genişletilmesine karşı eleştiriler de olmuştur.³³ Kopenhag Okulu beş kategoride (ya da sektörde) güvenliği tanımlamaktadır. Bu kategoriler: askeri, siyasi, sosyal, ekonomik ve çevresel etkenlerden oluşmaktadır.³⁴ Kopenhag Okulunun güvenliği aslında ampirik olarak var olmayan beş sektöre ayırmasının sebebi; ilgili sektörün birimleri arasında etkileşim ve iletişimine vurgu yaparak analizi basitleştirmektir.³⁵ Örneğin Kopenhag Okulu çevresel güvenliği ekonomik güvenlikle birlikte ele aldığı için metaekolojik bir yaklaşım söz konusu olmaktadır.³⁶ Benzer bir şekilde Kopenhag Okulu toplumsal güvenliği kimlik sorunları ve etnik temelli çatışmalar üzerinden değerlendirmektedir.³⁷ Ekol toplumsal güvenliği bireysel analiz düzeyinde de ele almakta ve toplumu çoklu kimliklerin bütünlüğü olarak değerlendirmektedir.³⁸

Rights and International Security," *The Washington Quarterly* 13, no. 2 (1990): 65-75; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 48.

³¹ Haftendorn, "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security," 3-17; Peter Gleick, "Environment and Security: The Clear Connections," *Bulletin of the Atomic Scientists* 47, no. 3 (1991): 17-21; J Ann Tickner, *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security* (Columbia University Press, 1992); Myron Weiner, "Security, Stability, and International Migration," *International Security* 17, no. 3 (1992): 91-126; Beverly Crawford, "The New Security Dilemma under International Economic Interdependence," *Millennium* 23, no. 1 (1994): 25-55.

³² Sinem Akgül-Açıkmeşe, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," in *UIK* (3:59, 28.10.2019 2019). https://www.youtube.com/watch?v=B17EFLPsp_E; Bezen Balamir Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," in *Postmodern Uluslararası İlişkiler Teorileri 2*, ed. Tayyar Arı (Bursa: Dora Yayıncılık, 2014), 181; Ralf Emmers, "Güvenlikleştirme," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 142; Gencer Özcan, "Güvenlikleştirme Kavramı Nedir?," in *UIK* (3:27, 28.10.2019 2019). <https://www.youtube.com/watch?v=JuQxq4ilMXg>; Bahar Rumelili, "Güvenlikleştirme Kavramı Nedir?," in *UIK* (6:54, 28.10.2019 2019). <https://www.youtube.com/watch?v=7hsaSXA5AGw>; Sait Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek* (Ankara: Kaynak Yayınları, 2017), 108-09. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 114.

³³ Stephen M Walt, "The Renaissance of Security Studies," *International Studies Quarterly* 35, no. 2 (1991): 213.

³⁴ Emmers, "Güvenlikleştirme," 130-44. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 135-36.

³⁵ Ole Wæver, "Securitizing Sectors? Reply to Eriksson," *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 334-40; Buzan, Wæver, and Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, 7-8,168; Johan Eriksson, "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts," *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 315-18; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 59.

³⁶ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 139.

³⁷ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 147.

³⁸ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 148.

Uluslararası güvenlik sorunlarına dair bu analizler için Kopenhag Okulu, güvenlik alanındaki metinler üzerinden de araştırmalar yapabilmektedir.³⁹

Güvenlikleştirme süreci hayati bir tehdidin varlığı, bu tehdidin acilen ortadan kaldırılması ve bunun için olağanüstü tedbirlerin alınmasının gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Güvenlik kavramı siyasette önceliği, güç kullanım meşruiyetini, yürütmenin yetkilerini güçlendirmeyi ve önlem alma önceliğini içermektedir.⁴⁰ Bu durumda güvenlik gündemi hem acil müdahale hali yaratır hem de uygulama bekleyen mevcut politikaların üstüne çıkar.⁴¹ Güvenlikleştirme söylemini dile getiren aktör söylem aracılığıyla herhangi bir konuyu tehdit olarak gösterebilir.⁴² Güvenlikleştirme de tehdit var olsa bile asıl önemli olan unsur aktörün onu tehdit olarak kabul etmesidir.⁴³ Herhangi bir varoluşsal tehdit olduğu zaman aktör buna karşı hızlı ve acil bir şekilde karşı koymaya çalışmalıdır.⁴⁴ Varoluşsal tehdidin asıl önem teşkil eden noktası ise güvenlik eşiğinin hayati boyutta algılanmasından ve bu eşiğin geçilmesinden kaynaklanmaktadır. Güvenlikleştirme safhasına geçilen bir konuda risk alanı ve tehlike seviyesi en kritik seviyededir ve buna yönelik acil ve hızlı bir karşılık verme süreci derhal başlatılır. Bir konunun güvenlikleştirme aşamaları ise; siyasi olmayan konunun, siyasi gündemin merkezine konumlandırılması ve bu sayede güvenlikleştirilmesi olarak sıralanmaktadır.⁴⁵

Güvenlikleştirmenin ifade edilişindeki en önemli avantaj ise bu kavramın zihinlerdeki algısal otoritesidir. Bu sayede kaynakların aktarımı, özgürlüklerin kısıtlanması ve şiddetin meşrulaştırılması mümkün olabilmektedir. Güvenlikleştirme eylemi politik ve askeri seçkinlerin yönlendirmesi ile başlatılan bir süreçtir. Güvenlikleştirme için gereken şartlar ise; güvenlikleştirmeyi başlatan bir aktör, bu aktörün güvenlikleştirmeye dair söz edimi ve buna

³⁹ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 24; Ole Wæver, "Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as a Foreign Policy Theory," in *European Integration and National Identity: The Challenge of the Nordic States* (London: Routledge, 2001), 26-27.

⁴⁰ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 208. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 138.

⁴¹ Ole Waever, "Securitization and Desecuritization," in *On Security*, ed. Ronnie D. Lipschutz (New York: Columbia University Press, 1995).

⁴² Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," 183-84. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 139.

⁴³ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 8; Martin; Roach Steven; Salamon Scott Griffiths, *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler ve Teorileri* (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2011), 222.

⁴⁴ Griffiths, *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler ve Teorileri*, 222.

⁴⁵ Emmers, "Güvenlikleştirme," 133.

ikna edilmiş bir kamuoyudur.⁴⁶ Güvenikleştirme ilk olarak söz edimi⁴⁷ ile başlatılmaktadır. Söz edimini gerçekleştiren seçkinlerin otoritesi çok önemlidir. Söz ediminin içinde; güvenikleştirmeyi gerçekleştirecek aktör ile kamuoyu arasındaki otorite ilişkisi ve tehdidin güvenikleştirilmesini gerektiren nedenler mutlaka var olmalıdır. Diğer bir ifadeyle tehdidi nitelendirebilmenin temel kriteri buna dair söylemdir.⁴⁸ Bu söylem güvenikleştirmeyi gerçekleştirecek aktör tarafından konuya dair söz edimi ile gerçekleştirilir.⁴⁹ Kopenhag Okulunun söz edimiyle gerçekleştirmek istediği güvenikleştirme aslında sosyal bir inşa sürecidir.⁵⁰ Söz edimi var olan durumu göstermek amacıyla değil, yeni bir gerçekliği inşa etmek amacıyla sarf edilir.⁵¹ Ancak güvenikleştirme eylemi için kullanılan söz edimine karşı eleştiriler de vardır.⁵² Güvenikleştirme de kullanılan tehdit kavramı dostluk-düşmanlık kapsamını ifade eden siyasal bir unsurdur.⁵³ Tehdidin bertaraf edilmesi için gereken olağanüstü

⁴⁶ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme," 185-89. Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 140.

⁴⁷ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme," 185; Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 89.

⁴⁸ Buzan, Waever, and Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, 7-27; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 59; Buzan and Waever, *Regions and Powers: The Structure of International Security*, 491; Kaygusuz, "Küreselleşme ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün mü?," 147.

⁴⁹ John R. Searle, *Söz Edimleri: Bir Dil Felsefesi Denemesi* (Ankara: Ayaç Yayınları, 2000); John Langshaw Austin, *How To Do Things With Words* (Oxford: Oxford University Press, 1976); Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 60; Holger Stritzel, "Towards A Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond," *European Journal of International Relations* 13, no. 3 (2007): 361; Erik Noreen and Johan Eriksson, *Setting the Agenda of Threats: An Explanatory Model* (Department of Peace and Conflict Research, 2002).

⁵⁰ A. Wendt, "Anarchy Is What States Make of It - the Social Construction of Power-Politics," *International Organization* 46, no. 2 (1992): 391-425; Peter J. Katzenstein, *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, New directions in world politics, (New York: Columbia University Press, 1996); M. Finnemore, "Norms, Culture, and World Politics: Insights from Sociology's Institutionalism," *International Organization*, no. 50 (2) (1996): 325-47; Henrik Larsen, *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe* (Routledge, 2005).

⁵¹ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 65.

⁵² Savas L Tsohatzidis, *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives* (Londra: Routledge, 1994); Buzan, Waever, and Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, 46-47; Buzan and Waever, *Regions and Powers: The Structure of International Security*, 72; Jacques Derrida, "Signature, Event, Context," in *Limited Inc*, ed. Gerald Graff Evanston (Northwestern University Press, 1988), 1-23; Jacques Derrida, *Of Grammatology* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976), 158.

⁵³ Carl Schmitt, *Siyasal Kavramı: Önsöz, 1932 Tarihli Metin ve Üç Değerlendirme* (İstanbul: Metis Yayınları, 2005), 47-57; Ernst-Wolfgang Bockenforde, "The Concept of the Political: A Key to Understanding Carl Schmitt's Constitutional Theory," in *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, ed. David Dyzenhaus (Durham: Duke University Press, 1998), 37-56; Renato Cristi, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy* (Cardiff University of Wales Press, 1998), 169-79; Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 62; Jef Huysmans, "The Question of the Limit: Desecuritisation and the Aesthetics of Horror in Political Realism," *Millennium* 27, no. 3 (1998): 571.

önlemlerin alınması ve diğer istisnai hareket tarzlarına egemen güç karar vermektedir.⁵⁴ Güvenikleştirmeyi gerektiren tehdidin tarihsel ve sosyal bir arka planı da varsa kamuoyunca kabulü daha da kolaylaşmaktadır.⁵⁵ Ekolün düşünsel motivasyonu bağlamında ise Carl Schmitt kadar Hannah Arendt'in görüşleri de etkili olmaktadır. Politik sürecin işleyişini ve etkisini Arendt, Schmitt'in aksine aktörün bireyselliğinden ziyade bütünlük içinde ve çoğulcu bir olgu olarak kabul etmektedir.⁵⁶

Kısaca belirtmek gerekirse Kopenhag Okuluna göre, hükümet, siyasi lider, bürokrasi, lobi ve baskı gruplarınca⁵⁷ var olan sorunlar söz edimsel olarak tehdit bağlamında tanımlanmakta⁵⁸ ve bu sayede güvenikleştirme gerçekleştirilmektedir.⁵⁹ Sonuç olarak Kopenhag Okulu özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında meydana gelen sorunların yaşamsal tehdit olarak algılanması üzerinden önem kazanmış bir ekoldür.⁶⁰

3. ABD Politikalarının Yeniden Şekillenmesine Doğru (1990-2001)

Soğuk Savaş döneminde devletlerin güvenlik anlayışları iki kutuplu bir sistem üzerinden ötekileştirme ve ondan gelebilecek tehdit algısı üzerine inşa edilmiştir. Ancak Sovyetler Birliğinin dağılması ile beraber iki kutuplu düzen sona ermiştir.⁶¹ Soğuk Savaşın

⁵⁴ Carl Schmitt, *Political Teology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty* (Cambridge: MIT Press, 1985), 5; Cristi, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy*, 108; Michael Williams, "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics," *International Studies Quarterly* 47, no. 4 (2003): 516-17.

⁵⁵ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme," 189-90.

⁵⁶ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 33, 143-43; Ole Wæver, *Securitisation: Taking Stock of A Research Programme in Security Studies*, 2003; Hannah Arendt, *İnsanlık Durumu* (İstanbul: İletişim Yayınları, 1994), 306; George Kateb, "Political Action: Its Nature and Advantages," in *The Cambridge Companion to Hannah Arendt*, ed. Dana Villa (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), 133; Maurizio Passerin d'Entreves, *The Political Philosophy of Hannah Arendt* (Londra: Routledge, 1994); Craig Calhoun and John McGowan, *Hannah Arendt and the Meaning of Politics* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997); Phillip Hansen, *Politics, History and Citizenship* (Cambridge: Polity Press, 1993); Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 64.

⁵⁷ Buzan, Waever, and Wilde, *Security : A New Framework for Analysis*, 36-40.

⁵⁸ Johan Eriksson, "Debating the Politics of Security Studies: Response to Goldmann, Wæver and Williams," *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 347.

⁵⁹ Akgül-Açıkmeşe, "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri," 66.

⁶⁰ Emmers, "Güvenikleştirme," 143.

⁶¹ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 21. ed. (İstanbul: Timaş Yayınları, 2016), 811; Mehmet Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili" (Master, Ufuk University, 2019), 6; Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih*, 10. ed. (İstanbul: DER Yayınları, 2015), 1111-12. Stephen W. Hook and John Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* (İstanbul: İnkılap Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ., 2016), 261. Çınar Özen, "Dünya Düzeni ve Gelişmekte Olan Ülkeler," *Ekonomik Yaklaşım* 15, no. 52-53 (2004): 192; Çınar Özen and Klevis Kolasi, "ABD'nin Almanya Politikası ve Yapısal Belirleyenler: Savaş Sonrası Güç Asimetrisi ve Hegemonik Düzen İnşası," *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 15, no. 2 (2016): 128.

bitişiyle beraber tek süper gücün kaldığı “yeni bir dünya düzenine”⁶² geçilmiştir.⁶³ Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra onun etki alanında bulunan Doğu Bloku ülkeleri de dağılmış ve kendi bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir.⁶⁴

Soğuk Savaşın bitişinden itibaren bölünmüş olan Doğu ve Batı Almanya yeniden birleşmiştir.⁶⁵ Irak’ın Kuveyt’i işgal etmesi üzerine 1990’ların başında ABD tarafından Irak’a karşı Birinci Körfez Harekâtı (Çöl Fırtınası Harekâtı) icra edilmiştir.⁶⁶

Yugoslavya’nın dağılma sürecinde Bosna-Hersek’te yaşanan katliamlara (1992-1995) ABD müdahale etmiştir. Ardından ABD topraklarında imzalanan Dayton Antlaşması’yla Bosna-Hersek tanınmıştır.⁶⁷ Birleşmiş Milletler Barış Gücü, ABD’nin öncülüğünde Somali’ye harekât düzenlemiştir.⁶⁸ ABD ve Rusya arasında Stratejik Nükleer Silahların Azaltılması Antlaşması (1993) imzalanmıştır.⁶⁹ New York’ta 1993 yılında Dünya Ticaret Merkezine bombalı bir saldırı düzenlenmiştir.⁷⁰ Altı kişinin öldüğü saldırıda bin kişi de yaralanmıştır. Kenya ve Tanzanya’da ABD büyükelçiliklerine yapılan saldırılar sonucu iki yüz elli kişi ölmüş ve binlerce kişi de yaralanmıştır.⁷¹

ABD’nin “Yeni Amerikan Yüzyılı” projesine (1997) göre; kendi küresel çıkarlarını sağlamalaştırabilmesi için terörizmle mücadele, kitle imha silahlarının yok edilmesi,

⁶² Anthony; Hanhimaki Best, Jussi; Maiolo, Joseph; Schulze, Kirsten, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi* (Siyasal Kitabevi, 2015), 529-34; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 96.

⁶³ Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 526-29; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6. William Wohlforth, "The Stability of a Unipolar World," *International Security* 24, no. 1 (1999): 7; Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 263.

⁶⁴ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 811; Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 518-20; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1113-14.

⁶⁵ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 815-18; Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 521-22; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1114-16.

⁶⁶ Sina Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, 6. ed. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018), 451; Best, *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*, 524-26; Harun Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi* (Yeditepe Yayınevi, 2013), 869-71; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 6-7; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1205.

⁶⁷ Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*, 823-24; Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 949-52; Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1147-51.

⁶⁸ Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 911-12.

⁶⁹ Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 913.

⁷⁰ Joseph S.; Welch Nye Jr, David A., *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 4. ed. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015), 439.

⁷¹ Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, 445. Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 263.

küreselleşme karşıtlığı gibi eylemlere karşı gerektiğinde askeri gücünü kullanarak stratejik bölgeleri kontrol altında tutmayı planlamıştır.⁷² Sırp'ların Kosova'da Arnavutlara karşı giriştiği etnik temizliğe karşı ABD öncülüğündeki⁷³ NATO kuvvetleri hava harekâtı düzenlemiştir.⁷⁴ Kosova müdahalesi sırasında ABD'nin kullandığı msket bombalarının sivillerin ölümüne yol açması onun insani yardım konseptine gölge düşürmüştür.⁷⁵ ABD ve İngiltere Irak'a karşı Çöl Tilkisi Operasyonunu (1998) icra etmiştir.⁷⁶ Aden Körfezi'nde bulunan bir Amerikan savaş gemisine saldırı düzenlenmiş ve bu saldırıda ABD on yedi bahriye askerini kaybetmiş ve çok sayıda yaralı vermiştir.⁷⁷ 1990'lı yıllar ABD'nin hegemonyasını göstermek için uyguladığı sert gücünü ve buna karşı geliştirilen tepkisel eylemlerle hatırlanmaktadır. Bu sertlik politikaları ve buna karşı gerçekleştirilen eylemler 11 Eylül 2001'e giden sürecin temelini oluşturmuştur.

4. ABD İç ve Dış Politikasının Güvenleştirilmesi: 11 Eylül 2001 Saldırıları ve Sonrası

Soğuk Savaş döneminin bitişyle beraber bölgesel nitelikli terör örgütleri değişim göstermiş⁷⁸ ve bu terör örgütleri birbirleriyle etkileşim içine girerek küresel ölçekte daha etkin bir yapıya dönüşmüşlerdir.⁷⁹ Terörizmin bu değişimi ve etkileşimi sonucunda gerçekleştirilen terör eylemleri, dünya çapında çok önemli uluslararası olaylara neden olmuştur. Buradan hareketle milenyum çağının henüz başında küresel politikaları etkileyen en önemli gelişme El-Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilen 11 Eylül 2001 saldırıları olmuştur.⁸⁰ Diğer bir ifadeyle Washington D.C. ve New York'ta 11 Eylül 2001 tarihinde Pentagon ve İkiz Kulelere yapılan saldırılar neticesinde jeopolitik çağın sonlandığı ve yeni bir çağın başladığı şeklinde değerlendirilmiştir.⁸¹

⁷² Mustafa Aydın, "Amerika Dünyadan Ne İstiyor? - ABD'nin Yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi ve Dış Politikası," *Stradigma Aylık Strateji ve Analiz Dergisi* 2 (2003): 2-3; Çağrı Erhan, "ABD'nin Orta Asya Politikaları ve 11 Eylül'ün Etkileri," *Uluslararası İlişkiler* 1, no. 3 (2004): 146.

⁷³ M. Finmore, "Legitimacy, Hypocrisy, and The Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be," *World Politics* 61, no. 1 (2009): 77.

⁷⁴ Bodur, *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, 995-96.

⁷⁵ Finmore, "Legitimacy, Hypocrisy, and The Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked Up to Be," 77-79.

⁷⁶ Lawrence Freedman, "War in Iraq: Selling the Threat," *Survival* 46, no. 2 (2004): 428.

⁷⁷ Akşin, *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*, 445.

⁷⁸ Serhat Erkmn, "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı," *Stratejik Analiz Dergisi* 18 (2001): 5.

⁷⁹ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 574.

⁸⁰ Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 1.

⁸¹ Hasan Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 3. ed. (İstanbul: Wizat Yayınları, 2016), 23.

11 Eylül tarihi “dünyanın değiştiği gün” olarak da tanımlanmaktadır.⁸² 11 Eylül saldırılarıyla ABD ilk kez kendi topraklarında doğrudan saldırıya uğramıştır.⁸³ Bu saldırılar ABD’yi etkilese de aslında hayatın olağan akışını bozacak kadar güçlü olmamıştır.⁸⁴ Kaldı ki CIA, 11 Eylül saldırılarından önce El-Kaide’nin Amerikan topraklarında eylem yapacağını da biliyordu.⁸⁵ Ancak Amerikan kurumları arasında iletişim bozuklukları vardı. İstihbarat ve güvenlik kurumları arasında bilgi yeterli bir şekilde paylaşılmamaktaydı.⁸⁶ Buna rağmen daha öncekilerden farklı olarak 11 Eylül saldırılarından sonra terör, varlıksal tehdit olarak algılanmış ve buna karşılık olarak “Terörle Savaş” konsepti benimsenmiştir. Irak, İran ve Suriye hem teröre destek verdikleri hem de teröristlere kitle imha silahı temin ettikleri iddiasıyla “haydut devletler” olarak adlandırılmışlardır.⁸⁷

ABD Başkanı George W. Bush 11 Eylül saldırılarının ardından devletlerin “kendilerinin ya da teröristlerin yanında olmak” arasında bir seçim yapması gerektiğini ifade etmiştir.⁸⁸ 11 Eylül saldırılarının gerçekleşmesinden hemen sonra acil güvenlik meselesi olarak ABD politikalarının en üstüne taşınmıştır.⁸⁹ Güvenikleştirme sürecinin başarısı için kamuoyu da ikna edilmiştir. ABD’nin güvenliği için öne sürülen önleyici savaş konseptinin evrensel bir hak olduğu da iddia edilmiştir.⁹⁰ Buna dair olarak 12 Eylül sabahı CIA Başkanı “Irak dün olanların

⁸² Heywood, *Küresel Siyaset*, 48.

⁸³ Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1265. Francis Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika* (İstanbul: Profil Yayıncılık, 2006), 15.

⁸⁴ John Mearsheimer, "America Unhinged," *The National Interest* 129 (2014): 12.

⁸⁵ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 282.

⁸⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 282.

⁸⁷ David; Dillman Balaam, Bradford, *Uluslararası Ekonomi Politika Giriş* (Ankara: Adres Yayınları, 2015), 189-90; Heywood, *Küresel Siyaset*, 307; Fuat Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," *Uluslararası İlişkiler* 3, no. 9 (2006): 8; John Mearsheimer, "Imperial by Design," *The National Interest* 111 (2011): 21.

⁸⁸ George W. Bush, *Address to a Joint Session of Congress and the American People* (2001), 1, <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>. Maxime Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2005), 65-66. Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 71. George W. Bush, *Public Papers of the Presidents of the United States, 1494* (Washington: Government Printing Office, 2004); Oliver; Kuznick Stone, Peter, *ABD'nin Gizli Tarihi* (İstanbul: Profil Yayıncılık, 2015), 529.

⁸⁹ Yuen Foong Khong, "Yeni Muhafazakarlık ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü," in *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016), 321; Michael J. Mazarr, "The Iraq War and Agenda Setting," *Foreign Policy Analysis* 3, no. 1 (2007); Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 314-17.

⁹⁰ Henry Kissinger, "Preventive Strike Strategy and End of Westfalen," *New Perspectives Quarterly* 6, no. 1 (2004): 22-25. Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 279. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15.

hesabına ödemek zorunda çünkü olanlardan dolayı sorumluluk taşıyor” demiştir.⁹¹ 13 Eylül tarihinde ise Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz “11 Eylül saldırılarına verilecek karşılığın Afganistan ötesinde teröre destek veren devletlere kadar” erişeceğini açıklamıştır.⁹² Dolayısıyla 11 Eylül saldırıları ABD’ye uluslararası düzeyde yapacağı operasyonlar için göreceli olarak meşruiyet sağlamıştır.⁹³ Yeni dönemde terörist faaliyetlere karşı alınacak önlemler kapsamında askeri güç kullanımı, diplomasi, istihbarat, yargı sistemi ve finansal denetim gibi yöntemlerde köklü değişimler gerekmiştir.⁹⁴ Ayrıca kişisel özgürlükler ve güvenlik arasında da öncekinden çok daha farklı politikalar izlenmiştir.⁹⁵

11 Eylül saldırılarının bir terör eylemi değil de ABD’ye karşı ilan edilmiş bir savaş olarak kabul edilmesi ve bunun sonucunda önleyici savaş konseptinin benimsenmesi uluslararası ilişkiler açısından da zorluklarla dolu karamsar bir geleceğin habercisi olmuştur.⁹⁶ ABD Başkanı George Bush’un “önleyici müdahale” doktrini aynı zamanda zorlayıcı diplomasiye de örnek teşkil etmiştir. 11 Eylül sonrasında güvenlikle ilgili uluslararası aktörler artmış, güvenlik sektörü değişim geçirmiş ve güvenlikleştirme süreçleri daha karmaşık bir hal almıştır.⁹⁷ Uluslararası müdahaleler, 1990’lı yıllarda daha çok “insani amaçlı müdahaleler” olarak sınıflandırılırken, 11 Eylül saldırılarının ardından “teröre karşı müdahaleler” şekline bürünmüştür.⁹⁸

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 28 Eylül’de toplanmış ve BM’ye üye tüm ülkeleri terörizmle mücadeleyle mecbur eden bir kararı oy birliğiyle kabul etmiştir.⁹⁹ Washington D.C.

⁹¹ George Tenet, *At the Center of the Storm: My Years at the CIA* (New York: Harper Collins, 2007), xix; Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 532.

⁹² Elisabeth Bumiller and Jane Perlez, "Bush and Top Aides Proclaim Policy of Ending States That Back Terror," *New York Times*, 14.09. 2001; Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 532.

⁹³ Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 1-2; Kaygusuz, "Küreselleşme ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün mü?," 148.

⁹⁴ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 705-06; Richard A. Posner, *Preventing Surprise Attacks: Intelligence Reform in the Wake of 9/11* (Lanham: Rowman & Littlefield, 2005). Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 121.

⁹⁵ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 706; Philip B. Heymann and Juliette N. Kayyem, *Protecting Liberty in an Age of Terror* (Cambridge: MIT Press, 2005).

⁹⁶ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8. İrfan Kaya Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," in *Küresel ve Büyük Güçlerin Stratejileri Güncel Değerlendirmeler*, ed. Cengiz Dinç and Bülent Akkuş (Ankara: Orion Kitabevi, 2017), 134.

⁹⁷ Coşkun, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme," 193. Tim Dunne, "Blair'in İngiltere'si ve Irak Savaşı'na Giden Yol," in *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim (İstanbul: Röle Akademik Yayınları, 2016), 427; Freedman, "War in Iraq: Selling the Threat," 38. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 150.

⁹⁸ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 153.

⁹⁹ Uçarol, *Siyasi Tarih*, 1266.

ve New York'ta 11 Eylül'de yapılan saldırıların sonucunda Birleşmiş Milletler Hukukunun 51.maddesine göre ABD başka bir devlete askeri olarak müdahalede bulunabilmenin meşruiyetini sağlamıştır.¹⁰⁰ Oysaki BM Antlaşmasının ikinci maddesinde egemen devletlerin iç işlerine karışılmaması öngörülüyordu.¹⁰¹ NATO ve BM Güvenlik Konseyinde alınan bu kararların bir ülkenin güvenikleştirme sürecini daha önce emsali görülmemiş bir biçimde uluslararası örgütler düzeyine taşıyabilmesi bakımından çok önemlidir. Nitekim kendini uluslararası politikaların koruyucusu olarak gören ABD, hedeflerine ulaşabilmek için BM ve NATO gibi uluslararası örgütleri kullanabilmektedir.¹⁰² 11 Eylül'ün ardından uluslararası ilişkilerde sistemin "süreklilik-değişim ilişkisi" içinde sürdüğü görülmektedir.¹⁰³ Yeni düzende terörizmi bir seferde yok edemeyeceğini bilen ABD yönetiminin uzun soluklu bu süreci devam ettirebilmesi için kendi halkının anlayışına ve desteğine ihtiyacı vardı. Bu desteğin üzerine verdiği mücadelelerin başarısını istihbaratını güçlendirmesi, farklı bir diplomasi uygulaması ve ulusal güvenliğine dair yeni ve etkili önlemleri belirleyecekti.¹⁰⁴

ABD'nin temel politikaları küreselleşmeye yönelik (11 Eylül saldırılarına kadar) olarak inşa edildiğinden ulusal güvenlik stratejileri de buna göre belirleniyordu.¹⁰⁵ Ancak, ABD 11 Eylül saldırılarının ardından kendini dünyanın jandarması olarak görmeye başlamıştır.¹⁰⁶ Terörizm gerekçesiyle ABD dünyada gücünü arttırmış ve askeri varlığını da genişletmiştir.¹⁰⁷ Ayrıca bu saldırıları yayılcı politikaları için gerekçelendirerek icra ettiği operasyonlarda insan hakları ve terörizme karşı mücadele gibi sloganları kullanmaktadır.¹⁰⁸ Bush dönemi Ulusal Güvenlik Strateji belgesine göre, ABD kitle imha silahlarının çoğalması, terörizm ve haydut devletleri tehdit olarak belirlemiş ve bunlara karşı mücadeleyi politikasının merkezine

¹⁰⁰ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 36,96. Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 123.

¹⁰¹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 36,96.

¹⁰² Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 124,41-42. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 137.

¹⁰³ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 1.

¹⁰⁴ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 281-82.

¹⁰⁵ Erhan, "ABD'nin Orta Asya Politikaları ve 11 Eylül'ün Etkileri," 142.

¹⁰⁶ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 138.

¹⁰⁷ Scott Burchill et al., *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, 4. Baskı ed. (İstanbul: Küre Yayınları, 2013), 120; Kenneth Waltz, "The Continuity of International Politics," in *Worlds in collision : terror and the future of global order*, ed. Ken Booth and Timothy Dunne (New York: Palgrave Macmillan, 2002), 348-53.

¹⁰⁸ Muhittin; Gökcan Ataman, Özkan, "Bush Dönemi Amerikan Dış Politikası: Bir Aşırı-Yayılcılık Denemesi," *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* 7, no. 2 (2012): 208; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 251; Ömer Lütfü Taşcıoğlu, *ABD'nin Küreselleşme Politikaları, Ortadoğu'da Türkiye'ye Biçilen Rol* (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009), 20-181.

yerleştirmiştir.¹⁰⁹ Diğer bir ifadeyle Ulusal Güvenlik Stratejisi, gerek görülmesi halinde dünyanın herhangi bir yerindeki coğrafyayı işgal edebilmeyi, devletlere siyasi müdahalelerde bulunabilmeyi ve rejimleri istenilen doğrultuda değiştirebilmeyi ve buna ek olarak da önleyici ilk vuruş hamlesini yapabilmeyi ve dünyanın her bölgesinde mutlaka askeri güç bulundurmaya öngörüyordu.¹¹⁰

Bush'un terörle mücadele söylemi, askeri gücü kullanabilmesinin önündeki meşruiyet engelini de kaldırmıştır.¹¹¹ Ayrıca devletlere terör saldırıları sonucu kendilerini "kurban" olarak gördükçe birbirlerinin içişlerine (önleyici dahil) müdahalelerde bulunabilme cesareti vermiştir.¹¹² İlk askeri operasyon Afganistan'a yapılmıştır.¹¹³ NATO'nun 2003 yılı Nisan ayından itibaren Afganistan'da komutayı ele almasıyla beraber ABD'nin "terörle mücadele" konsepti fiilen geniş katılımlı örgütsel bir eyleme dönüşmüştür.¹¹⁴ Yakın zamana kadar NATO kontrolü eline almışsa da ABD bölgede güçlü bir şekilde askeri varlığını sürdürmekteydi.¹¹⁵

Güvenikleştirme dili 2003 yılındaki Irak Savaşı'nda da kullanılmıştır. Uluslararası terörizm, kitle imha silahlarının varlığıyla ilişkilendirilmiş ve silahların var olduğu iddiasıyla bir "haydut devletin" başkanı Saddam Hüseyin hedef alınmıştır. BM'nin Iraktaki Kitle İmha Silahlarını Denetleme Heyetinin Başkanı Hans Blix, Güvenlik Konseyine Irak'ta müdahaleyi gerektirebilecek herhangi bir kitle imha silahı deposu olmadığını söylemiştir.¹¹⁶ Buna rağmen BM Güvenlik Konseyinde gereken destek alınamamış olsa da Irak'a yönelik askeri operasyon gerçekleştirilmiştir¹¹⁷. ABD tehditlere karşılık vermek için önleyici müdahale konseptine göre daima tek yanlı bir güç kullanmıştır.¹¹⁸ Oysaki uluslararası sistemde haklılığın kaynağı çıkar ve güvenlikten değil, meşruiyet ve adaletten geçmektedir. Irak Savaşı'nda olduğu gibi ABD sorunu çözen taraf değil de bilakis kendisinin sorunun kaynağı olduğu bir konuma

¹⁰⁹ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 67. Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 197. Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 137.

¹¹⁰ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 197.

¹¹¹ Ömer Kurtbağ, *Amerikan Yeni Sağ ve Dış Politikası* (USAK, 2010), 305.

¹¹² Burchill et al., *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, 118.

¹¹³ Faruk Sönmezoğlu et al., *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü* (İstanbul: Der Yayınları, 2017), 20. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15. Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 241.

¹¹⁴ Erhan, "ABD'nin Orta Asya Politikaları ve 11 Eylül'ün Etkileri," 149.

¹¹⁵ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 66.

¹¹⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 305.

¹¹⁷ Emmers, "Güvenikleştirme," 141-42. Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 139. Dunne, "Blair'in İngiltere'si ve Irak Savaşı'na Giden Yol," 428; Freedman, "War in Iraq: Selling the Threat," 17; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 70-71.

¹¹⁸ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 76-77; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 415.

düşmüştür.¹¹⁹ 11 Eylül saldırılarının ardından Irak'a müdahale için başvuru kitle imha silahlarının varlığı iddiası boş çıkınca¹²⁰ buraya müdahale için ABD elindeki başlıca savaş açma gerekçesini yani insan hakları ve demokrasi savlarını öne sürmüştür.¹²¹ Irak'a demokrasi getirmek bahanesiyle yapılan operasyonlar sivil insanların hayatına mal olmuştur.¹²² Irak'ta kitle imha silahlarının bulunmaması ve işkence görüntülerinden sonra dahi tüm bölgeyi demokratikleştirmeyi hedefleyen Bush'un "Büyük Ortadoğu Projesi"ni yürürlüğe geçirmesine rağmen yaptığı savaşın meşruiyeti daha da zayıflamıştır.¹²³ Irak'a 2003 yılında yapılan askeri operasyonda ABD ve İngiltere uluslararası hukuka göre "işgalci güç" konumuna düşmüşlerdir.¹²⁴ Ayrıca Bush yönetimi 11 Eylül saldırıları ile Irak arasında herhangi bir kanıt olmadığını da açıklamıştır.¹²⁵ Irak'ın bölünmesi ve işgal sonrası yürürlüğe giren anayasası nedeniyle istikrarın sağlanması neredeyse olanaksız hale gelmiştir.¹²⁶ Diğer bir ifadeyle ABD'nin Irak işgali fiyasko ile sonuçlanmış ve Irak toplumu paramparça olmuştur.¹²⁷ Küresel kamuoyunda da ABD'nin Irak'ı işgali rekor seviyede katılımlarla protesto edilmiştir.¹²⁸ Genel olarak ABD uluslararası hukuktan yararlanır ancak bu harekete geçmesiyle ilgili vazgeçilmez bir koşul da değildir.¹²⁹ Görünenin ardındaki asıl gerçek ise bize ABD'nin Irak'ı işgalindeki en önemli amacının Orta Doğu petrolüne artan bağımlılığını ve bu petrol bölgesinin kontrolü sayesinde hayati çıkarlarını devam ettirebilme isteğini göstermektedir.¹³⁰ Bu bağlamda ABD, Irak'ı işgaline müteakip bu devletin Avrupalılarla petrole ilişkin yaptığı bütün anlaşmaları iptal etmiştir.¹³¹

11 Eylül 2001'in ardından ABD, iç politikasında güvenlik önlemlerini yenilemek ve geliştirmek için; vatandaşları üzerindeki gözetim ve denetimini arttırmış, yasal düzenlemelerini

¹¹⁹ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 13.

¹²⁰ Mynet, "ABD'nin Irak'ı İşgal Gerekçesi Yokmuş," (2015). <https://www.mynet.com/abdinin-iraki-iskal-gerekcesi-yokmus-110101758940>.

¹²¹ Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 87.

¹²² Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8.

¹²³ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 67-68.

¹²⁴ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 67; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 315,415.

¹²⁵ Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 97.

¹²⁶ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 709.

¹²⁷ Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 546.

¹²⁸ Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 544.

¹²⁹ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 93.

¹³⁰ Chalmers Johnson, *Amerikan Emperyalizminin Son Baharı* (Küre Yayınları, 2005), 256-57.

¹³¹ Kurtbağ, *Amerikan Yeni Sağı ve Dış Politikası*, 332.

sıkılaştırmış ve yeni kuruluşlarla sağlam bir mekanizma oluşturmuştur.¹³² Bu saldırıların ardından ABD’de terörle ilgili herhangi bir bilgisi olabileceği düşünülen şahısları sorgulamak ve gözaltında tutmak için güvenlik güçlerine ve istihbarat birimlerine çok geniş yetkiler veren kanunlar çıkarılmıştır.¹³³ 11 Eylül saldırılarının ardından Amerikan yönetimi belli kişiler ve iş çevrelerini ABD’de iş yapmaktan menetmiştir. ABD’nin terörle mücadele konusundaki sıkı yaptırımları halen devam etmektedir.¹³⁴ Bunun için 11 Eylül saldırılarının ardından Hazine Bakanlığı Terörizme Karşı Finans ve İstihbarat Ofisi kurulmuştur. Bu sayede terörizmi finanse eden kişi, grup ve devletler afişe edilmiş, malvarlıkları bloke edilebilmiş ve uluslararası alanda dolarla işlem yapmaları engellenmeye çalışılmıştır.¹³⁵ Özetle ABD benzer saldırıları tekrar yaşamamak için yeni yasal düzenlemeleri yürürlüğe koymuş, yasalarındaki güvenlik tedbirlerini genişletici yeni düzenlemeler getirmiş ve bireysel özgürlükleri de kısıtlamıştır.¹³⁶

Bireysel özgürlükler güvenlik kaygıları gerekçe edilerek Vatansızlık Yasası (Patriot Act) ile kısıtlanmıştır.¹³⁷ Vatansızlık Yasası, 11 Eylül’den sonra terörle mücadele için ulusal güvenliği arttırmayı hedefleyen ve bunun içinde kolluğun yetkilerini güçlendiren en önemli

¹³² Mitat Çelikpala, "The Only Thing We Have to Fear: Post 9/11 Institutionalization of In-security," *Uluslararası İlişkiler* 8, no. 32 (2012): 49. Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 66.

¹³³ Ann Cavoukian, *National Security in a Post-9/11 World: The Rise of Surveillance*, Green College University of British Columbia (Ontario, 2003), 2; C. Michaelsen, "Antiterrorism Legislation in Australia: A Proportionate Response to the Terrorist Threat?," *Studies in Conflict & Terrorism* 28, no. 4 (2005): 321-39; Stephen J. Schulhofer, "No Checks, No Balances: Discarding Bedrock Constitutional Principles," in *The war on our freedoms : civil liberties in an age of terrorism*, ed. Richard C. Leone and Greg Anrig (New York: BBS PublicAffairs, 2003), 74.

¹³⁴ Gary M. Shiffman, "Ekonomik Güvenlik," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 213; Daniel W Drezner, "Serious About Sanctions," *The National Interest*, no. 53 (1998); R. Haass, *Economic Sanctions and American Diplomacy* (Council on Foreign Relations, 1998); K. Elliott, G. Hufbauer, and B. Oegg, "Sanctions," in *The Concise Encyclopedia of Economics* (Library of Economics and Liberty, 2008); Gary Shiffman and J.J. Jochum, *Economic Instruments of Security Policy: Influencing Choices of Leaders* (New York: Palgrave Macmillan, 2011).

¹³⁵ Shiffman, "Ekonomik Güvenlik," 218.

¹³⁶ D. Haubrich, "September 11, Anti-terror Laws and Civil Liberties: Britain, France and Germany Compared," *Government and Opposition* 38, no. 1 (2003): 3.

¹³⁷ Roger D. Golden, "What Price Security? The USA Patriot Act and America’s Balance Between the Security and Freedom," in *Homeland security and terrorism : readings and interpretations*, ed. Russell D. Howard, James J. F. Forest, and Joanne C. Moore (New York: McGraw-Hill, 2006), 400-25; Art Jipson, "The Post-September 11th Era: Interpretations of Security And Civil Liberties in The Political Margins of The Left And Right," *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003): 43; Richard A. Posner, "A Privilege or A Right?," in *Rights vs. public safety after 9/11 : America in the age of terrorism*, ed. Amitai Etzioni and Jason H. Marsh (Lanham, Md. ; Oxford: Rowman & Littlefield, 2003), 25; Thomas Rossler, "A New Mission And New Challenges: Law Enforcement And Intelligence After The Usa Patriot Act," *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003): 70-77. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15.

yasal düzenlemedir.¹³⁸ 11 Eylül saldırılarının ardından yapılan düzenlemelerde özgürlük ve güvenlik arasındaki denge; fazlasıyla hissedilebilir olarak güvenlik yönlü ve bireysel özgürlükleri kısıtlayıcı bir şekilde gerçekleşmiştir.¹³⁹ Yani Vatanseverlik Yasası bireysel hakları özgürlükler aleyhine, güvenlik lehine bozmuştur.¹⁴⁰ 11 Eylül'den sonra yürürlüğe giren terörle mücadele yasaları, özel hayatı, ifade özgürlüğünü, iletişim özgürlüğünü, toplanma özgürlüğünü, yayın özgürlüğünü ve mülkiyet haklarını ihlal etmiştir.¹⁴¹

İç Güvenlik Bakanlığının kurulması ile beraber ABD sınırları içinde terörle ilgili yapılabilecek herhangi bir devlet müdahalesi için meşru bir hareket mekanizması sağlanmıştır.¹⁴² İç Güvenlik Bakanlığının en temel görevi ise terörist saldırıların önlenmesi ve bunlara karşı gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Bu kurumun konsepti açısından İslam dini terörizmle özdeşleştirilmeye çalışılmış ve Müslümanlara yönelik fişlemeler yapılmıştır. Müslümanların özellikle ABD'ye yolculuklarında çeşitli kategorilerde fişlendiği (yeşil-zararsız, sarı-potansiyel terörist olma ihtimali yüksek, kırmızı-potansiyel terörist) bir uygulama yürürlüğe konmuştur.¹⁴³ Bununla beraber 11 Eylül saldırılarının ardından güvenlik tehditlerine yaklaşımlar öylesine karmaşıklaşmıştır ki ortaya çıkan yeni durum karşısında nasıl bir davranış sergileyeceğine dair tereddütte kalan kurumlar "tehdit yorgunu" olmuşlardır.¹⁴⁴

11 Eylül saldırılarının ardından yeni bir ABD dış politikası olan Büyük Orta Doğu Projesi (resmi adıyla Genişletilmiş Orta Doğu ve Kuzey Afrika Girişimi); Orta Asya'yı da kapsayacak bir şekilde söz konusu bölgelerde politik, sosyal ve ekonomik değişiklik yapmayı amaçlamaktadır. Bu coğrafyalardaki istikrarsızlıkları "İslami" terörizme bağlayan bu yaklaşıma göre; terörizmle mücadele ile demokrasinin gelişeceği ve ekonomik kalkınmanın gerçekleşeceği fikri savunulmaktaydı. Bunun için BM, NATO, AB, G-8 gibi örgütlerinde

¹³⁸ Faruk; Aksu Turhan, Muharrem, "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar " *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi* 1, no. 1 (2011): 62. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 121.

¹³⁹ Golden, "What Price Security? The USA Patriot Act and America's Balance Between the Security and Freedom," 401.

¹⁴⁰ Turhan, "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar " 81. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15-16.

¹⁴¹ Turhan, "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar " 78.

¹⁴² Michael; Berry Roskin, Nicholas, *Uluslararası İlişkiler: Uİ'nin Yeni Dünyası* (Ankara: Adres Yayınları, 2014), 146; Chris Seiple, "The New Protracted Conflict Homeland Security Concepts and Strategy," *Orbis* 46, no. 2 (2002): 259-71. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 15.

¹⁴³ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8.

¹⁴⁴ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 283.

desteği sağlanarak bu projeye dahil edilmek istenmiştir. Ancak bu coğrafyalarda var olan devletlerin tarihsel ve sosyoekonomik farklılıkları göz ardı edilmiş ve bölge bütünleşik olarak algılandığından dolayı proje çok fazla eleştirilmiştir. ABD'nin Afganistan ve Irak operasyonları da Büyük Orta Doğu Projesi kapsamındadır.¹⁴⁵

ABD, icra ettiği Büyük Orta Doğu Projesi kapsamında yumuşak gücü ya da sert gücüyle bir netice alamadığından dolayı strateji değiştirmiştir. Yeni yaklaşımı açısından; istihbarat faaliyetleri, sosyal medya ve kamu diplomasisi temel alınmıştır. Bu yeni stratejisi de Arap coğrafyasında 2008'den itibaren baş gösteren halk hareketlerine zemin sağlamıştır. Arap Baharı Tunus'tan başlamış ve Libya'ya sıçramıştır. Ardından Amerikan'ın dostu Mısır'da bu projeden payını almıştır. Mısır'dan sonra sıra Suriye'ye gelmiştir.¹⁴⁶ Barışı sürdürebilme konusunda yeterliliği olmayan ABD'nin, savaşa odaklanmasının ise son derece güçlü olduğu görülmektedir.¹⁴⁷ ABD, Soğuk savaşın bitişinden itibaren yirmi iki yılın on üçünü savaşla geçirmiştir. Soğuk Savaş sonrası geçen yirmi yıl; ABD tarihinin yüzde onundan daha az bir zamana karşılık gelirken ülke tarihinde yaşanan toplam savaşların yüzde yirmi beşinden daha fazlasına karşılık geldiği görülmüştür. Sonuçta tek kutuplu bir dünyada barışın sağlanamadığı ortaya çıkmıştır.¹⁴⁸ Amerika diğer devletlere kitle imha silahları hakkında ahlak dersi vermesine rağmen kendisi çok büyük bir miktarda nükleer silah depolamaktadır. Bunun yanında ABD çıkarlarına erişmek ya da çıkarlarını korumak için bir takım kitle imha silahı ve/veya yöntemleri kullanmaktadır. Bu yöntemler ise; ekonomik yaptırımlar (Küba, Irak, Yugoslavya, İran), sindirme tarzı bombalama (Almanya, Japonya, Kore, Hindistan) ve kimyasal silah (Vietnam) kullanımınıdır. ABD bu yöntemlerin tamamını kullanan tek devlettir.¹⁴⁹ Buna ek olarak eski ABD Başkan adayı Wesley Clark'ın 2007 yılında yaptığı "Pentagon'a Ortadoğu'da yedi ülkenin istikrarsızlaştırılması emri verilmiştir" açıklamasını da dikkate almak gerekir.¹⁵⁰ George W. Bush döneminde Orta Doğu'ya demokrasi getireceği sloganıyla yürürlüğe konan ve sonraki

¹⁴⁵ Ülke; Ayman Arıboğan, Gülden, Dedeoğlu, Beril, *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*, 5. ed., ed. Faruk Sönmezoglu (DER Yayınevi, 2017), 150-51.

¹⁴⁶ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 98-99.

¹⁴⁷ Lefebvre, *Amerikan Dış Politikası*, 92.

¹⁴⁸ Nuno P. Monteiro, "Unrest Assured Why Unipolarity Is Not Peaceful," *International Security* 36, no. 3 (2011): 9-40; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 250.

¹⁴⁹ Carl Boggs, "The American Nuclear Warfare State," in *Rethinking Security in the Twenty-First Century* (New Jersey: Palgrave Macmillan, 2017), 42-43; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 250.

¹⁵⁰ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 99.

ABD Başkanları tarafından da takip edilen Büyük Orta Doğu Projesi yanlış yöntem ve kişilerin kullanılması nedeniyle başarısız olduğu iddia edilmiştir.¹⁵¹

5. Değerlendirmeler

ABD'nin iç ve dış politikalarının güvenlikleştirme alanına çekilmesi ile meydana gelen değişimlerin olumlu bir izlenimle sonuçlanmadığı değerlendirilmektedir. Küresel düzeyde yalnız kendi güvenliğini gerekçe göstererek bunun üzerine politik karar almak ve uygulamakla düzen sağlanmaz. 11 Eylül sonrası uluslararası düzende meydana gelen gelişmeler hakkında şu sonuçlara ulaşılmıştır¹⁵²;

1.) Dünya'da belirsizliğin hâkim olduğu düzen oluşmuştur, özgürlükler güvenlik gerekçesiyle kısıtlanmıştır, askeri güvenlik tedbirleri hukukun önüne geçmiştir,

11.) Terör ve savaş arasında bir bağlantı kurularak, kendine göre haydut devlet olarak tanımlanan aktörlere karşı önleme gerekçesiyle savaş açabilmenin bahanesi oluşturulmuştur;

a.) Askeri güç kullanımı toplumsal kabul üzerine inşa edilerek, uluslararası alanda korku üzerine bir politika oluşturulmuştur,

b.) Uluslararası ilişkilerde aktörler üzerinde düşman algısı oluşturularak bu düzen sürekli kılınmıştır,

c.) Medeniyet ihraç etmek gerekçesiyle devletlere dışarıdan savaş yoluyla müdahale edilmesinin önü açılmıştır,

d.) ABD hegemonyası açısından kalkınma-demokrasi stratejisi, askeri müdahale-demokrasi stratejisiyle değiştirilmiştir. Yeni ABD dış politikası güvenlik-demokrasi-medeniyet oluşturma üzerine inşa edilmiştir.

111.) Dünya politikasında kalkınma, demokrasi kavramları geri planda kalırken savaş ve savaşın getirdiği şiddet daha belirginleşmiştir,

11v.) ABD'nin yeni politikaları nedeniyle küresel politikalarda yeni arayışlar oluşmuştur. Buna göre daha adaletli, yoksullukla mücadele edilen, demokrasi ve insan haklarına önem verilen farklı bir küreselleşme söylemleri dile getirilmiştir.

¹⁵¹ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 285-86.

¹⁵² Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 10-14.

Amerikan halkının 11 Eylül 2001 saldırılarıyla ilgili görüşleri de gerek iç gerekse de dış politikadaki güvenikleştirme politikalarının etkisini ölçebilmek anlamında son derece değerlidir. Bu konuda güvenilir bir kaynak olan Pew Araştırma Merkezinin konu ile ilgili araştırmalarından yararlanılmıştır. Ancak bu konu ile ilgili araştırmaların genellikle 11 Eylül saldırılarının yıl dönümlerinde ve belirli hususlara yönelik yapılmasından dolayı, elde edilen sonuçlar da 2014-2018 yılları arasındaki araştırmalardan derlenebilmiştir. Ayrıca Amerikan halkının görüşlerinin değerlendirildiği kapsam çerçevesi sınırlandırıldığından dolayı aşağıda yer alan maddeler birbiriyle bağlantılı olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda varılan sonuçlar ise şunlardır;

1.) Amerikan Halkı 11 Eylül saldırılarına devletlerinin verdiği tepkiden gurur duymaktadırlar. Halkı ikna etmekteki bu başarının altında ise söz ediminin dolaylı konuşma vasıtasıyla yapılması yatmaktadır. John Searle'in dolaylı konuşma eyleminin başarısı hakkındaki hipotezi, 'konuşmacının, genel rasyonalite ile birlikte hem dilsel hem de dilsel olmayan karşılıklı olarak paylaşılan arka plan bilgilerine güvenerek dinleyici adına çıkarımda bulunarak gerçekte söylediğinden daha fazlasıyla iletişim kurabilmesinden kaynaklanmaktadır. Dolaylı konuşma eylemleri durumunda, konuşmacının söylediği anlam meydana gelir, ancak aynı zamanda farklı bir önerme içeriğine sahip başka bir içerik de kastedilir. Aslında, dolaylı bir konuşma eylemi, 'konuşmacının bir cümleyi kurup bununla söylediği şeyi amaçladığı ve ayrıca farklı bir önerme içeriğine sahip başka bir içeriği de kastettiği' bir eylemdir. Diğer bir deyişle, konuşmacı söylediği şeyi kastederken (örneğin; 'İslam bir tehdit değildir'), daha fazlasını kastetmektedir (örneğin; 'ama terör tehdidiyle baş etmenin tek yolu Müslüman nüfusunu güvenlik altına almaktır'). Devlet adamları, toplum ve güvenlik meselesini neyin oluşturduğuna dair anlayışımızı şekillendiren yegâne aktörlerdir. Siyasi liderlerin güvenlik uygulamalarının meşruiyetini sürdürme kapasitesi ne kadar büyük olursa, halk da bunlara ilerleyen zamanlarda o kadar az direnç göstermektedir.¹⁵³

Terörizmin tanımı kimin, neye, nasıl baktığına göre değişmektedir. Yani bir aktörün terörist dediği örgüt (ve mensubu) diğer bir aktör tarafından özgürlük savaşçısı olarak adlandırılabilir.¹⁵⁴ ABD açısından terörist faaliyetlerin üç boyutu vardır. Bunlar;

¹⁵³ Clara Eroukhanoff, "It's not A Muslim Ban!" Indirect Speech Acts and the Securitisation of Islam in the United States post-9/11," *Global Discourse* 8, no. 1 (2018): 5-25.

¹⁵⁴ Anthony; Sutton Giddens, Philip W., *Sosyoloji*, 2. ed. (İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2021), 1020.

sembolik hedeflere saldırma, psikolojik etki oluşturma ve asimetrik saldırı/savaş izlenmesidir.¹⁵⁵ 11 Eylül saldırıları ABD'nin bütün kabiliyetine rağmen kendini savunma sınırlarını göstermiştir.¹⁵⁶ Bush doktrini Amerikan üstünlüğünü korumak ve bu doğrultuda yok edilmesi gereken tehditleri bertaraf etmek için uyguladığı "ön alıcı savaş açma hakkı"na dair meşruiyeti sağlamıştır.¹⁵⁷ Bununla beraber Bush doktrini uluslararası hukuku hiçe saymıştır. Ön alıcı savaş hakkı devletlerin egemenlik haklarına açık bir saldırıdır.¹⁵⁸ Dönemin Savunma Bakanı müsteşarı Paul Wolfowitz 2001 yılında, stratejilerinin gelecekte küresel bir rakibinin oluşmasını engellemek olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber yeni bir düzen kurup bunu korumak zorunda olduklarını da ifade etmiştir.¹⁵⁹ Bu stratejilerin uygulamaya geçirilebilmesi için 11 Eylül saldırıları halkı ikna etmek için gereken bahaneyi sağlamıştır.¹⁶⁰ 11 Eylül saldırıları için seçilen yerlerin sembolik değerinin oldukça yüksek olması da buna destek vermiştir. Dünya Ticaret Merkezine saldırı ile ABD'nin ekonomik gücüne, Pentagon'a saldırı ile de ABD'nin askeri gücüne karşı sembolik anlamı olan bir saldırı gerçekleştirilmiştir. ABD'nin üstün kaynaklarından oluşmuş üstün gücüne saldırılarak aslında bunun görüldüğü gibi olmadığı gösterilmek istenmiştir.¹⁶¹ Kısacası 11 Eylül saldırıları Bush'un ülke içinde daha sıkı güvenlik sağlayabilmesi ve ülke dışında da Amerikan üstünlüğünü devam ettirebilmek için istediği gerekçeyi sağlamıştır.¹⁶² Bu sayede birçok kanun çıkarılmış ve yurtdışında operasyonlar yapılabilmektedir.¹⁶³ Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise CIA'nın 2003 yılında yayınladığı bir raporda uluslararası terör örgütlerinin ABD'nin hedefindeki ülkeler kadar diğer ülkelerde de örgütlenebildiğini ortaya koymasındır.¹⁶⁴ Dolayısıyla ABD için yeryüzündeki herhangi bir devlete kendince müdahale meşruiyeti doğmuştur. İzlenen bütün bu

¹⁵⁵ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 280-81.

¹⁵⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 276. Brian C. Schmidt, "Ulusal Güvenliğin Önceliği," in *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016), 199.

¹⁵⁷ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 288.

¹⁵⁸ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 289.

¹⁵⁹ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 289.

¹⁶⁰ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 289. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 141.

¹⁶¹ Khong, "Yeni Muhafazakarlık ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü," 317.

¹⁶² Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 56-57.

¹⁶³ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 291-92.

¹⁶⁴ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 241.

politikalarda halkın desteğinin sürmesini ABD yönetimlerinin bir başarısı olarak kabul etmek gerekir.

Tablo-1. Amerikan Halkının Gurur Duyduğu ve Hayal Kırıklığına Uğradığı Olaylar Hakkındaki Görüşleri¹⁶⁵

Pride and disappointment	
<i>Q: Please describe the time or event during your lifetime when you felt most proud of America.</i>	
The response to Sept. 11*	19%
Obama's election	14
Moon landing	6
Killing of Osama bin Laden	5
Gay marriage	3
Ronald Reagan presidency	2
<i>Q: Please describe the time or event during your lifetime when you felt most disappointed in America</i>	
Obama's election	11%
Donald Trump/2016 GOP campaign	10
Iraq/Afghanistan wars	6
Poor options in current presidential election	4
School shootings/Sandy Hook/Columbine	4
Vietnam War	4
Lack of strong gun control laws/Low priority public places on gun laws	3
Sept. 11	3
Illegal immigration	2
Gay marriage	2
Inadequate response to terrorism	2
George W. Bush administration	2
Treatment of veterans	2

* Category includes those who cited how the country came together after the attacks, the public expressions of sympathy for the victims, the bravery of first responders and other 9/11 mentions.
Note: Shown are the top 10 events mentioned by at least 2%, including numerical ties. While events are ranked numerically for ease of reading, not all differences between ranked events are statistically significant. Look to accompanying text to highlight significant differences.
Source: Survey conducted June 16-July 4, 2016.
"Americans Name the 10 Most Significant Historic Events of Their Lifetimes."
PEW RESEARCH CENTER

ii.) Amerikan kamuoyu teröre karşı alınan önlemlerin bireysel özgürlüklerini çok fazla kısıtlamadığı görüşündedir. 11 Eylül saldırıları sonrasındaki dönem Soğuk Savaş sonrası dönemden farklı olmuştur. Amerikan halkı yurtdışından gelen tehditleri umursamış ve kendi özgürlüklerinin kısıtlanması da dahil olmak üzere hükümetlerinin iç ve dış politikalarına sıkı destek vermiştir.¹⁶⁶ Yani George W. Bush'un söz ve eylemleri halkın korkularını pekiştirerek onları yakın tehditlerin varlığı konusunda ikna etmiştir.¹⁶⁷ 11 Eylül saldırıları hayatta kalmaya dair yaşamsal tehdit haline getirilmiş ve düşmanların her an saldırabilecekleri izlenimi verilmiştir. Bu sayede kamuoyunun desteği alınarak askeri güç kullanımına meşruluk sağlanmıştır.¹⁶⁸ Bush'un politikaları ABD'yi korkulan ve nefret edilen bir ülke haline getirmiştir.¹⁶⁹ Her an tehdit altında oldukları algısı yerleştirilen Amerikan halkı, güvenikleştirme çerçevesinde kısıtlanan özgürlüklerine razı olmuş ve yeni düzenden rahatsız olmadığını göstermiştir.

¹⁶⁵ "About A Fifth of Americans Cite 9/11 Response As Event That Made Them Most Proud of U.S.," Pew Research Center, 2017, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/09/11/about-a-fifth-of-americans-cite-911-response-as-event-that-made-them-most-proud-of-u-s/>.

¹⁶⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 279.

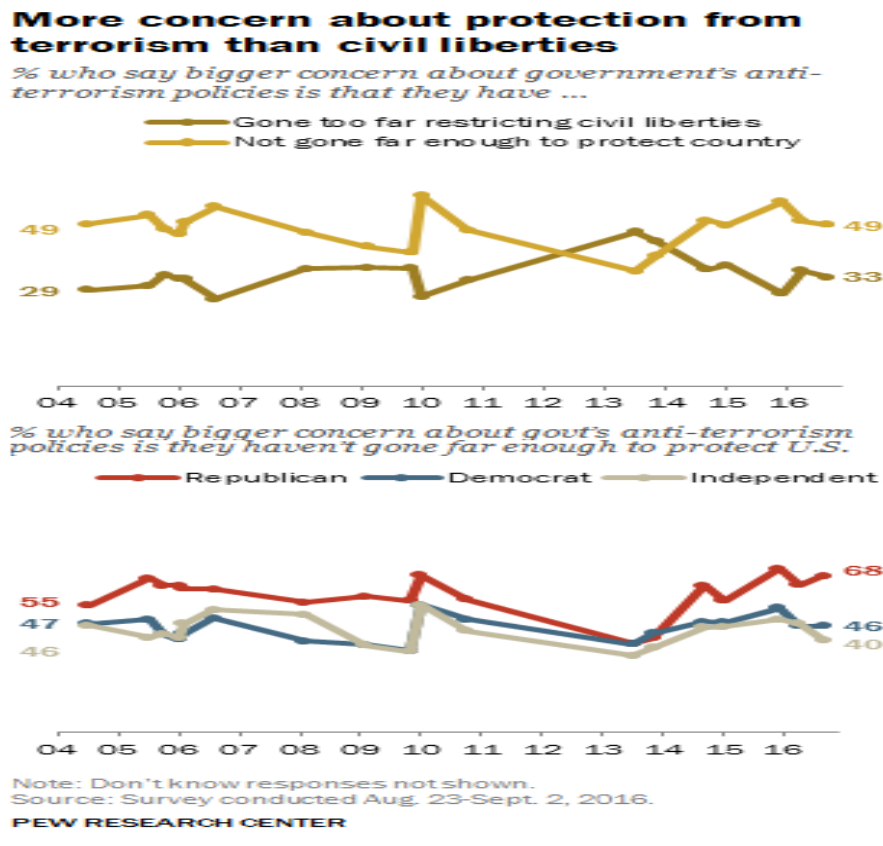
¹⁶⁷ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 285.

¹⁶⁸ Noam Chomsky, *Emperyal Arzular* (İstanbul: Zodyak Kitap, 2016), 12.

¹⁶⁹ Chomsky, *Emperyal Arzular*, 13.

Tablo-2. Teröre Karşı Alınan Önlemler ile Özgürlüklerin Kısıtlanması Hakkında Kamuoyu Görüşü¹⁷⁰

iii.) Amerikan kamuoyu en çok “İslami” kökenli terör örgütleri üzerinden ABD’nin küresel tehdide maruz kaldığını düşünmektedir. Çoğu durumda dolaylı güvenlikleştirmede, konuşmacı söylediği şeyi kastettiği gibi, aynı zamanda daha fazla bir şeyi de ifade edebilir; bu kelimenin bütün anlamıyla ifade edilerek aktarılmaz. Örneğin Bush-‘İslam barıştır’, Obama-‘Müslüman dostlarımız’ ya da Trump-‘bu bir Müslüman yasağı değildir’ ifadeleri Birleşik Devletlerin eski başkanlarınca defalarca kez dile getirilmiş bir içeriktir, ancak bu durum İslam’ı güvence altına alma isteği için birincil ve dolaylı konuşma eylemine hizmet etmiştir. Güvenlik aktörlerinin güvenliği sağlamak için her zaman düşmanlık diline başvurmasına gerek yoktur, aksine güvenlikleştirme eylemi dostluk dilini kullanarak da başarılı olabilmektedir¹⁷¹.

¹⁷⁰ "Defending Against Terrorism Has Remained A Top Policy Priority For Americans Since 9/11," Pew Research Center, 2018, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/09/11/defending-against-terrorism-has-remained-a-top-policy-priority-for-americans-since-9-11/>.

¹⁷¹ Eroukhanoff, "‘It’s not A Muslim Ban!’ Indirect Speech Acts and the Securitisation of Islam in the United States post-9/11," 5-25.

11 Eylül saldırılarının ardından küresel terörizm El-Kaide örgütü ile özdeşleştirilmiştir.¹⁷² Bu nedenle 21.yüzyılın başlangıcı küresel terörizmle anılmıştır.¹⁷³ 11 Eylül saldırılarının ardından ABD Başkanı George W. Bush tarafından küresel teröre karşı savaş ilan edilmiştir.¹⁷⁴ 11 Eylül saldırılarından sonra ABD, Müslümanları potansiyel terörist olarak görmeye başlamıştır.¹⁷⁵ Terörle mücadele eylemi ABD'nin dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda (politik, ekonomik, askeri) yeniden şekillendirmesine yardım etmektedir.¹⁷⁶ Çıkarlar neyi gerektiriyorsa ona göre hareket edilmektedir; bir zamanlar düşman komünistlerken şimdi radikal İslamcılardır.¹⁷⁷ Amerikan halkı kendilerine Müslümanlarca saldırılacağına ikna edilmiştir.¹⁷⁸ New York ve Washington D.C.'de 11 Eylül'de yapılan saldırılarda terörün ne kadar büyük bir zarar verebileceği görüldükten sonra ABD'nin buna tepkisel olarak düzenlediği Afganistan ve Irak saldırılarında ise çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir.¹⁷⁹ ABD, 11 Eylül saldırılarının ardından El-Kaideyi yendiğini düşünse de örgüt Libya, Yemen, Mısır, Nijerya, Mali, Irak ve Suriye'de uluslararası eylemler gerçekleştirmiştir.¹⁸⁰ ABD'nin terörle mücadelesi, terör örgütlerinin değişerek farklı hedeflere evrilmesine de sebep olmuştur. Örneğin Irak El-Kaidesi, IŞİD'e dönüşmüştür.¹⁸¹ ABD'nin terörle mücadelede uyguladığı başarısız yöntemler nedeniyle terörizm ve terörizmle savaş çoğunlukla politika gündeminin esasını teşkil etmektedir.

¹⁷² Giddens, *Sosyoloji*, 1020. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 250.

¹⁷³ Giddens, *Sosyoloji*, 1019.

¹⁷⁴ Giddens, *Sosyoloji*, 1019; Nye Jr, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak Kurama ve Tarihe Giriş*, 412; David A. Welch, *Painful Choices: A Theory of Foreign Policy Change* (Princeton: Princeton University Press, 2005), 1-4.

¹⁷⁵ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 184; Johan Galtung, "Cultural Violence," *Journal of Peace Research* 27, no. 3 (1990): 298.

¹⁷⁶ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 78.

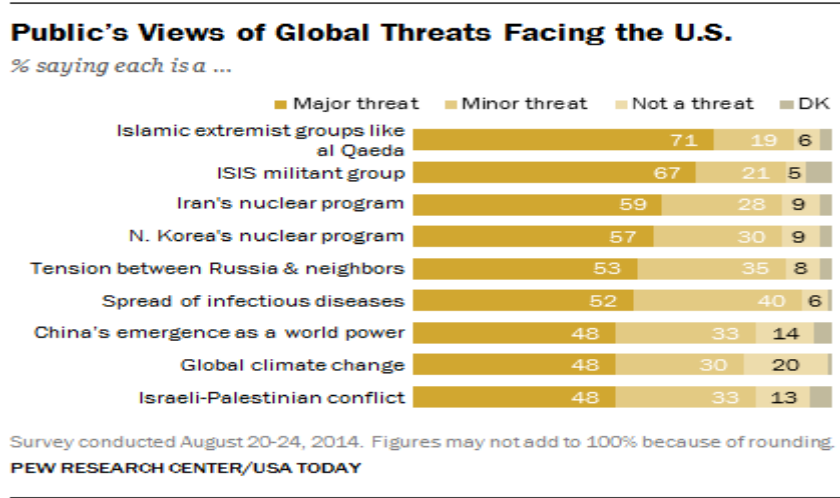
¹⁷⁷ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 78.

¹⁷⁸ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 96.

¹⁷⁹ Brenda; Lutz Lutz, James, "Terörizm," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 273-74.

¹⁸⁰ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 711.

¹⁸¹ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 711.

Tablo-3. Amerikan Kamuoyunun Küresel Terör Algısı¹⁸²

iv.) Amerikan kamuoyu İslam dininin, diğer unsurlara nazaran şiddeti daha fazla cesaretlendirdiğini düşünmektedir. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD'de İslam, terör ve şiddet kavramlarıyla özdeşleştirilmiş ve bu anlamda gerici bir din haline sokularak *ötekileştirici* bir yaklaşım izlenmiştir.¹⁸³ Bu bağlamda ABD, 2003 yılından bu yana kendi ürettiği terör örgütlerini, çıkarları doğrultusunda kullanmaya devam etmektedir. ABD'nin çıkarları için önem arz eden coğrafyalarda terörle mücadele gerekçesiyle istikrarsızlık yaratılmakta, insanlar ve topluluklar birbirine kırdırılmakta, bu kaos ortamı için taraflara silah, eğitim, lojistik ve para desteği verilmekte ve bunlara karşılık olarak da doğal kaynaklara el konulmaktadır.¹⁸⁴ ABD'nin özellikle Ortadoğu politikalarının temelinde mezhepçilikten yararlanarak hedefine ulaşma stratejisi vardır.¹⁸⁵ Sonuç olarak 11 Eylül saldırıları ve ardından ABD'nin buna karşı gerçekleştirdiği operasyonlar uluslararası alanda terörün yaygınlaşmasına sebep olmuştur.¹⁸⁶

¹⁸² "As New Dangers Loom, More Think the U.S. Does 'Too Little' to Solve World Problems," Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/08/28/as-new-dangers-loom-more-think-the-u-s-does-too-little-to-solve-world-problems/>.

¹⁸³ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 112.

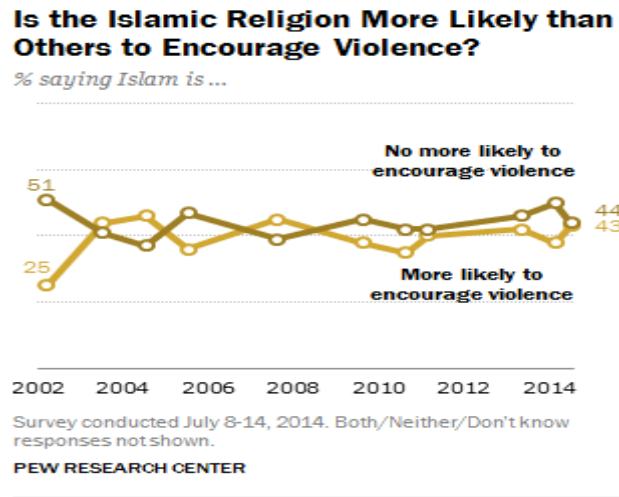
¹⁸⁴ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 712.

¹⁸⁵ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 712.

¹⁸⁶ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 260.

Tablo-4. Amerikan Kamuoyunun İslam Dininin Şiddeti Daha Fazla Cesaretlendirmesine Dair Görüşleri¹⁸⁷

v.) Amerikan kamuoyu özellikle 2011'den beri savunma harcamalarının artışını desteklemektedir. ABD'nin coğrafyası askerî açıdan ona çok büyük avantajlar sunmaktadır. Sadece Kanada ve Meksika ile kara sınırının olması ve her iki komşusuyla iyi anlaşılıyor olması ABD'nin kendi anakarasında güvenliği için yeterlilik sağlamaktadır. ABD'nin yüzölçümü de herhangi bir istila anında ona geri çekilme ve toparlanma imkânı verecek kadar büyüktür.¹⁸⁸ ABD günümüzde askerî tehdit unsurlarından sadece nükleer silahların menziline görünmektedir. ABD yönetimi on yılda Ortadoğu'ya altı trilyon dolar harcamıştır.¹⁸⁹ ABD ekonomisi büyük borç yükü altındadır¹⁹⁰ ancak buna rağmen özellikle savunma harcamalarında kesintiye gitmemektedir. 11 Eylül saldırıları ABD'nin savunma harcamalarını arttırmasına ve dünyanın birçok bölgesinde askerî müdahalede bulunmasına olanak sağlamıştır.¹⁹¹ Bununla beraber silah satışları 11 Eylül saldırılarının ardından önemli düzeyde artış gösteren ABD, dünyanın önde gelen silah üreticisi ve dünyanın geri kalanına silah sağlayan başlıca tedarikçi olmuştur.¹⁹² Küresel askerî güç karşılaştırmalarında (GFP verilerine göre) ABD en güçlü devlettir. Nükleer silah dahil olmak üzere ezici bir askerî gücü vardır. ABD'nin askerî

¹⁸⁷ "Most Think the U.S. Has No Responsibility To Act in Iraq," Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/07/18/most-think-the-u-s-has-no-responsibility-to-act-in-iraq/>.

¹⁸⁸ Tim Marshall, *Coğrafya Mahkumları* (İstanbul: Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018), 80-102; Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askerî Güce Tahvili," 96.

¹⁸⁹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 96-97.

¹⁹⁰ Özen, "Dünya Düzeni ve Gelişmekte Olan Ülkeler," 197.

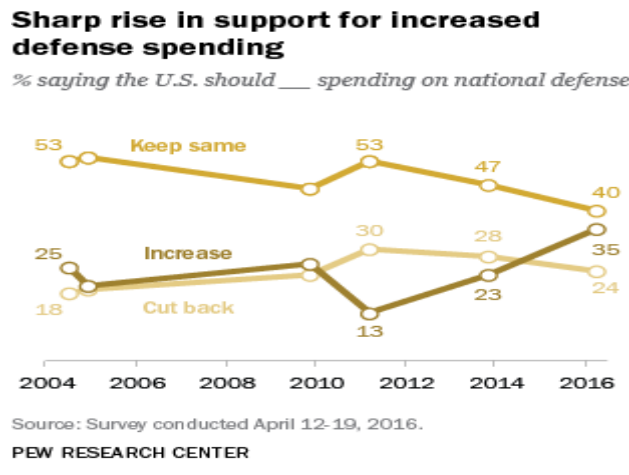
¹⁹¹ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 123.

¹⁹² Suzette R. Grillot, "Savunma Ticareti," in *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, ed. Alan Collins (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 323.

harcamalarına hiçbir devlet yaklaşmamaktadır.¹⁹³ ABD'nin ezici askeri gücüne rağmen savunma harcamalarındaki artışa yönelik halkın olumlu tepkisi bu konuya dair benimsenen politikalarında desteklendiğini açıkça göstermektedir.

Tablo-5. Amerikan Kamuoyunun Savunma Harcamaları Hakkındaki Görüşleri¹⁹⁴

vi.) Amerikan kamuoyuna göre hükümetin en öncelikli politikaları terörizmle mücadele etmek üzerinedir. Buna açıklayabilmek için ABD'nin maruz kaldığı terör eylemlerini kısaca incelemek gerekir. 1983 yılında Beyrut saldırısında 241 ABD deniz piyadesinin öldürülmesi¹⁹⁵ onun dış politikasında önemli bir dönüm noktası olmuştur. ABD, uyguladığı dış politikalarına karşılık olarak 1983-2001 yılları arasında uluslararası alanda yoğun terör saldırılarıyla karşılaşmıştır.¹⁹⁶ Bush "her devletin vermesi gereken bir karar vardır: ya bizimlesiniz ya da teröristlerle" söylemiyle dünyayı tercihe zorlamıştır. Dolayısıyla Amerikan operasyonları için de yönetimin kararlılığını göstermiştir.¹⁹⁷ ABD 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından dünya gündemine; ülkeleri askeri müdahale ile tehdit etmek, işkencenin yeniden gündeme gelmesi, Guantanamo'daki esirlere yapılanlar, sivillerin ölümü, herhangi bir sorumluluğu bulunmaksızın insan öldürebilen özel güvenlik örgütlerinin kurulması gibi kavram, eylem ve olayları getirmiştir. Bu şekildeki bir eylem planı ile terörün yakın zamanda bitmeyeceği görülmüştür.¹⁹⁸

¹⁹³ Emir, "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili," 128.

¹⁹⁴ "Public Uncertain, Divided Over America's Place in the World," Pew Research Center, 2016, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2016/05/05/public-uncertain-divided-over-americas-place-in-the-world/>.

¹⁹⁵ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 272.

¹⁹⁶ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 273-74.

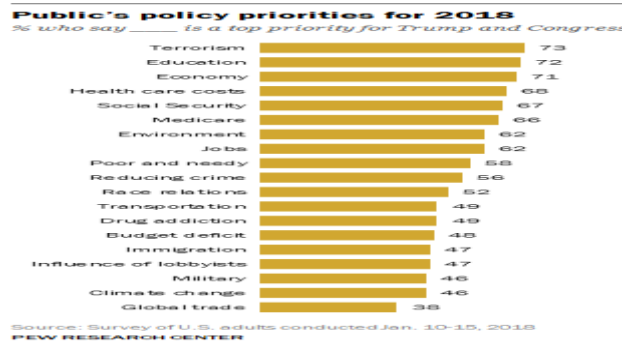
¹⁹⁷ Hook and Spanier, *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* 279.

¹⁹⁸ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 77.

Kaldı ki ABD'nin icra ettiği operasyonlarda hukuki ihlaller nedeniyle meşruluk sorunu da vardır.¹⁹⁹ Afganistan ve Irak başta olmak üzere ABD yönetimlerinin çok önemli konularda gerçek dışı söylem ve eylemleri Wikileaks belgeleriyle ortaya çıkmıştır.²⁰⁰ 11 Eylül saldırılarının ardından ABD'nin birçok ülke ile (özellikle Ortadoğu bölgesinde) teması terörizm üzerinden ve askeri varlığıyla cereyan etmiştir. Oysaki ABD politikalarında daha sınırlı bir çerçeveye çizebilse, yurtdışında daha az askeri varlığı olsa ve diğer devletlerin işlerine karışmasa kendisine yönelik terör tehdidi de önemli bir oranda azalacaktır.²⁰¹ Nitekim ABD'nin "Teröre Karşı Savaş" bildirisinden sonra dünyada terör olayları yaklaşık dokuz kat artmıştır.²⁰² En nihayetinde ise toplumları tarafından benimsenen terör örgütlerinin yok edilmeleri çok zordur²⁰³ ve belki de ABD'nin en az dikkate aldığı unsur bu olmaktadır. ABD'nin teröre karşı sonsuz savaş politikasından dolayı dünyada üç milyar insan fakirleşmiştir ve şimdilik en azından 2050 yılına kadar bu vizyonun izleneceği öngörülmektedir.²⁰⁴

Tablo-6. 2018 Yılında ABD Kamuoyuna Göre Hükümetin Öncelikli Politikaları²⁰⁵

vii.) Amerikan Kamuoyuna göre ABD'nin dünya liderliği ve gücü on yıl öncesine göre çok daha azdır. Özellikle Birleşmiş Milletler gibi örgütlerde ABD ve kısmen de Avrupalıların, kendi çıkarlarına göre kural koyan ve odağına bu anlayışı yerleştirerek uluslararası düzeni

¹⁹⁹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 85; Vesselin Popovski, "Legality and Legitimacy of International Criminal Tribunals," in *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, ed. Richard; Juergensmeyer Falk, Mark (New York: Oxford University Press, 2012), 390. Khong, "Yeni Muhafazakarlık ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü," 309. Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 155.

²⁰⁰ Stone, *ABD'nin Gizli Tarihi*, 557.

²⁰¹ Schmidt, "Ulusal Güvenliğin Önceliği," 199.

²⁰² Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 156.

²⁰³ Yılmaz, *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik ve Gelecek*, 706.

²⁰⁴ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 22.

²⁰⁵ Gramlich, "Defending Against Terrorism Has Remained A Top Policy Priority For Americans Since 9/11."

değiştirmeye çalıştıkları gözlemlenmektedir.²⁰⁶ Eski bir ABD’li diplomatın “tarih boyunca başat devletler uluslararası hukuku şekillendirmişlerdir” sözü de bu bakış açısını ispatlamaktadır.²⁰⁷ Oysaki uluslararası hukuk dış politikayı yönetmek için kullanılmamalıdır. Kuruluşundan beri ABD’nin politikaları varlığını korumak, genişlemek, yayılmak ve etki alanını arttırmak üzerine inşa edilmiştir. Süreç ne kadar değişirse değişsin bu politikalar adım adım uygulanmaktadır.²⁰⁸ Buna rağmen 20. yüzyıl Amerikan yüzyılı olsa da 21. yüzyıl Asya yüzyılı olacak gibi gözükmektedir.²⁰⁹ ABD’nin değer ve gücüne karşı günümüzde Asya’nın da kendi değerleri, ekonomisi, kültürü ve gücü vardır.²¹⁰ Henüz iki Almanya’nın birleşeceği bilinemezken, SSCB’nin çöküşü dahi tahmin edilemezken Paul Kennedy’nin ilk defa 1987’de yayınlanan *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri* kitabında Çin’in 2020 yılında çok güçlü bir ekonomiye sahip olacağı öngörülüyordu.²¹¹ Kennedy’nin öngörüsü boşa çıkmamıştır, Çin günümüzde ABD hegemonyasına karşı en büyük rakiptir.²¹² Amerika’nın çıkar ve tehdit algılamaları çerçevesinde yeni stratejik sahası Asya-Pasifik bölgesine kaymıştır. Filipinler, Tayvan ve özellikle halkının itirazlarına rağmen Japonya’daki üslerini güçlendirmektedir. Bununla beraber Avustralya’da ilk defa askeri üs kurmuştur.²¹³ Soğuk Savaş sonrasında tek süper güç olarak kaldığı zaman ABD’nin temel stratejilerinden biri de Asya’da Rusya ve Çin’i çevreleyerek uluslararasıındaki üstün konumunu devam ettirebilmektir.²¹⁴ Günümüzde buna ilave olarak ABD’nin yeni stratejisinde Rusya ve Çin’i sorunlu bölgelere çekerek problemlerini onların üzerine yıkma politikası da eklenmiştir. Bu stratejisinin bir başarısı olarak Rusya, Suriye bölgesine çekilmiş ve sorunlarla uğraşmanın merkezine yerleştirilmiştir.²¹⁵

²⁰⁶ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 86.

²⁰⁷ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 86; Charles William Kegley and Shannon Lindsey Blanton, *World Politics: Trend and Transformation* (Boston: Cengage Brain, 2011), 365.

²⁰⁸ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 133.

²⁰⁹ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 81; Yasuaki Onuma, "International Law and Power in the Multipolar and Multicivilizational World of the Twenty First Century," in *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, ed. Richard Falk (New York: Oxford University Press, 2012), 149.

²¹⁰ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 56.

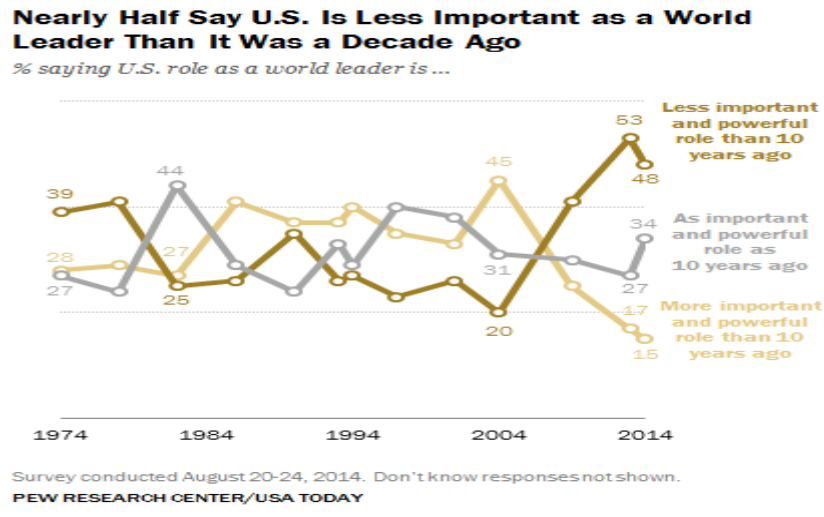
²¹¹ Paul Kennedy, *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri*, 15. ed. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017), 536.

²¹² Özen, "Dünya Düzeni ve Gelişmekte Olan Ülkeler," 197. Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 135. Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 71-72.

²¹³ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 89.

²¹⁴ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 197.

²¹⁵ Köni, *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*, 201.

Tablo-7. Amerikan Kamuoyunun ABD'nin Dünya Liderliği Hakkındaki Görüşleri²¹⁶

Soğuk Savaş sonrasında ABD kendisine hiçbir eleştiri getirmemiş, hegemonyasına dair olarak uluslararası sistemden güven beklemiştir. Ancak zorluklar karşısında güç kullanmaktan da asla kaçınmamıştır.²¹⁷ 11 Eylül saldırılarının ardından geçen on yıl içinde ABD'nin milyarlarca dolar harcamasına karşın Amerikan halkının güvenli bir ortamda yaşadıklarına dair düşünceleri değişmediği gibi terör saldırılarına karşı hükümetlerine olan güvenleri de artmamıştır.²¹⁸ 11 Eylül saldırıları sonrasında yapılan uluslararası operasyonlar, Birleşmiş Milletler ve ona bağlı icra organı olan BM Güvenlik Konseyi gibi kuruluşların meşruluğu ve geçerliliği üzerinde soru işaretlerine neden olmuştur.²¹⁹ Her şeye rağmen milenyum çağında ABD, ulusal çıkarlarını korumayı, caydırıcılığını devam ettirmeyi ve uluslararası alandaki hâkim konumunu sürdürmeyi amaçlamaktadır.²²⁰ 11 Eylül saldırılarıyla ABD'nin saldırılmazlık efsanesi ortadan kalkmıştır.²²¹ Nitekim Amerikan vatandaşlarının yalnızca %33'ü elli yıl sonra ABD'nin halen dünyanın lider gücü olacağına inanmaktadır.²²²

²¹⁶ Center, "As New Dangers Loom, More Think the U.S. Does 'Too Little' to Solve World Problems."

²¹⁷ Fukuyama, *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*, 192.

²¹⁸ Çelikpala, "The Only Thing We Have to Fear: Post 9/11 Institutionalization of In-security," 49.

²¹⁹ Keyman, "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya," 8.

²²⁰ Ülger, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Büyük Stratejisinin Kapsam ve Sınırları," 141.

²²¹ Birdişi, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*, 257.

²²² Mearsheimer, "Imperial by Design," 17-18.

SONUÇ

Soğuk Savaş sürecinin iki kutuplu dünyası ABD açısından öncelikli tehdidin yani SSCB'nin askeri, ekonomik ve politik gücüne karşı strateji geliştirmesine neden olmuştur. Bu dönemde ABD politikalarının odağında baş düşmanı yenmek vardı ve bunu da başardı. Soğuk Savaşın bitişi ile 11 Eylül 2001 arasındaki süreçte, ABD'nin iç politikasında özgürlükleri kısıtlayıcı bir yaklaşımı yoktur. Dış politikasını da küreselleşme politikaları üzerine inşa etmiştir.

11 Eylül 2001 tarihi itibarıyla ABD'nin iç ve dış politikaları siyaset gündeminden güvenlikleştirme alanına çekilmiştir. İç politika da güvenlikleştirme için özellikle Vatanseverlik Yasası (Patriot Act) ve İç Güvenlik Bakanlığı vasıtasıyla özgürlüklerin kısıtlanması ve güvenliğin sıkılaştırılması yönünde bir tercih yapılmıştır. Dış politika ile ilgili güvenlikleştirmede ise, terör-savaş-haydut devlet kavramlarının ilişkilendirilmesiyle “teröre karşı önleyici savaş” konsepti geliştirilmiştir. Bu kapsamda dünyanın herhangi bir yerinde “önleyici” müdahalede bulunabilme meşruiyeti sağlanmıştır. Buna rağmen 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından ABD'nin müdahalede bulunduğu hiçbir devlette istikrar sağlanamamıştır. Afganistan, Irak, Tunus, Mısır, Libya, Yemen ve Suriye milenyum çağında yapılan müdahalelerden hiçbir fayda görmemiştir. ABD'nin terörle mücadelesi başarısız olmuştur. Ayrıca BM Güvenlik Konseyi ve NATO gibi uluslararası örgütlerde tarihlerinde ilk ve tek defa olmak üzere bir devletin güvenlikleştirme politikalarını uygulamaya mecbur edilmişlerdir. Yani ABD'nin güvenlikleştirme politikası uluslararası örgütler düzeyinde de geçerlilik ve işlerlik kazanmıştır. Ancak bu örgütlerin sonuçta bir devletin çıkarları doğrultusunda açıkça kullanılmaları güvenilirliklerinin de daha fazla sorgulanmasına sebep olmuştur. ABD, hegemonyasının devamı için oluşturulan kaos düzeni ile beraber rakiplerinin de istikrarsızlık bölgelerine çekilmesi hususunda göreceli bir başarı elde etmiştir.

Günümüzde ABD'nin güvenlikleştirme süreciyle ilgili herhangi bir geri dönüş emaresine yani “ters güvenlikleştirme” eylemine rastlanmamaktadır. Bu durum ise bizi doğal olarak güvenlikleştirmenin halen devam ettiği sonucuna götürmektedir. ABD'nin iç ve dış politikaları ile ilgili güvenlikleştirme süreci ya da “sonsuz savaş” hem kendi hem de küresel politikaları etkilemeye devam etmektedir.

Kaynaklar

- Akgül-Açıkmeşe, Sinem. "Algı Mı, Söylem Mi? Kopenhag Okulu Ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri." *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 8, no. 30 (2011): 43-73.
- . "Kopenhag Okulu Ve Güvenlikleştirme." In *UIK*. 3:59, 28.10.2019 2019. https://www.youtube.com/watch?v=B17EFLPsp_E.
- Akşin, Sina. *Kısa 20. Yüzyıl Tarihi*. 6. ed. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018.
- Arendt, Hannah. *İnsanlık Durumu*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1994.
- Arıboğan, Ülke; Ayman, Gülden, Dedeoğlu, Beril. *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. 5. ed. Edited by Faruk Sönmezoğlu. DER Yayınevi, 2017.
- Armaoğlu, Fahir. *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995*. 21. ed. İstanbul: Timaş Yayınları, 2016.
- Ataman, Muhittin; Gökcan, Özkan. "Bush Dönemi Amerikan Dış Politikası: Bir Aşırı-Yayılmacılık Denemesi." *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* 7, no. 2 (2012): 199-229.
- Austin, John Langshaw. *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press, 1976.
- Aydın, Mustafa. "Amerika Dünyadan Ne İstiyor? - Abd'nin Yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi Ve Dış Politikası." *Stradigma Aylık Strateji ve Analiz Dergisi* 2. (2003): 2-3.
- . "Uluslararası İlişkilerin" Gerçekçi" Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği." *Uluslararası İlişkiler Dergisi* 1, no. 1 (2004): 33-60.
- Balaam, David; Dillman, Bradford. *Uluslararası Ekonomi Politika Giriş*. Ankara: Adres Yayınları, 2015.
- Baldwin, David A. "The Concept of Security." *Review of International Studies* 23, no. 1 (1997): 5-26.
- Best, Anthony; Hanhimaki, Jussi; Maiolo, Joseph; Schulze, Kirsten. *20.Yüzyılın Uluslararası Tarihi*. Siyasal Kitabevi, 2015.
- Bilgin, Pınar. "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları." *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi* 8, no. 14 (2010): 69-96.
- Birdişli, Fikret. *Teori Ve Pratikte Uluslararası Güvenlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Bockenforde, Ernst-Wolfgang. "The Concept of the Political: A Key to Understanding Carl Schmitt's Constitutional Theory." In *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, edited by David Dyzenhaus. Durham: Duke University Press, 1998.
- Bodur, Harun. *Kronolojik 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*. Yeditepe Yayınevi, 2013.
- Boggs, Carl. "The American Nuclear Warfare State." In *Rethinking Security in the Twenty-First Century*, 41-58. New Jersey: Palgrave Macmillan, 2017.
- Booth, Ken. *Critical Security Studies and World Politics*. Lynne Rienner Publishers Boulder, CO, 2005.
- Bumiller, Elisabeth, and Jane Perlez. "Bush and Top Aides Proclaim Policy of Ending States That Back Terror." *New York Times*, 14.09. 2001.
- Burchill, Scott, Andrew Linklater, Richard Devetak, Jack Donnelly, Terry Nardin, Matthew Paterson, Christian Reus-Smit, and Jacqui True. *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. 4. Baskı ed. İstanbul: Küre Yayınları, 2013.
- Bush, George W. *Address to a Joint Session of Congress and the American People*. (2001). <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>.

- . *Public Papers of the Presidents of the United States*. Washington: Government Printing Office, 2004.
- Buzan, Barry. *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era*. Londra: Pinter Publishers, 1990.
- . *People, States and Fear; the National Security Problem in International Relations*. The University of North Carolina Press, 1983.
- Buzan, Barry, and Ole Wæver. "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies." *Review of international studies* 23, no. 2 (1997): 241-50.
- Buzan, Barry, and Ole Waever. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press, 2003.
- Buzan, Barry, Ole Waever, and Jaap de Wilde. *Security : A New Framework for Analysis*. Boulder, Colo.: Lynne Rienner Pub., 1998.
- Calhoun, Craig, and John McGowan. *Hannah Arendt and the Meaning of Politics*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.
- Cavoukian, Ann. *National Security in a Post-9/11 World: The Rise of Surveillance*. Green College University of British Columbia (Ontario: 2003).
- "As New Dangers Loom, More Think the U.S. Does 'Too Little' to Solve World Problems." Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/08/28/as-new-dangers-loom-more-think-the-u-s-does-too-little-to-solve-world-problems/>.
- "Most Think the U.S. Has No Responsibility to Act in Iraq." Pew Research Center, 2014, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2014/07/18/most-think-the-u-s-has-no-responsibility-to-act-in-iraq/>.
- "Public Uncertain, Divided over America's Place in the World." Pew Research Center, 2016, accessed 29.10, 2019, <https://www.people-press.org/2016/05/05/public-uncertain-divided-over-americas-place-in-the-world/>.
- Chomsky, Noam. *Emperyal Arzular*. İstanbul: Zodyak Kitap, 2016.
- Coşkun, Bezen Balamir. "Kopenhag Okulu Ve Güvenikleştirme." Chap. 338 In *Postmodern Uluslararası İlişkiler Teorileri 2*, edited by Tayyar Arı. Bursa: Dora Yayıncılık, 2014.
- Crawford, Beverly. "The New Security Dilemma under International Economic Interdependence." *Millennium* 23, no. 1 (1994): 25-55.
- Cristi, Renato. *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy*. Cardiff University of Wales Press, 1998.
- Çelikpala, Mitat. "The Only Thing We Have to Fear: Post 9/11 Institutionalization of in-Security." *Uluslararası İlişkiler* 8, no. 32 (2012): 49-65.
- Dedeoğlu, Beril. *Uluslararası Güvenlik Ve Strateji*. 4. ed. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları, 2018.
- Derrida, Jacques. *Of Grammatology*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976.
- . "Signature, Event, Context." In *Limited Inc*, edited by Gerald Graff Evanston: Northwestern University Press, 1988.
- Dougherty, JF, and L Robert. "Pfaltzgraff, Contending Theories of International Relations." New York: Harper and Row Publishers, 1990.
- Drezner, Daniel W. "Serious About Sanctions." *The National Interest*, no. 53 (1998): 66-74.

- Dunne, Tim. "Blair'in İngiltere'si Ve Irak Savaşı'na Giden Yol." Chap. 22. In *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, edited by Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim, 419-40. İstanbul: Röle Akademik Yayınları, 2016.
- Elliott, K., G. Hufbauer, and B. Oegg. "Sanctions." In *The Concise Encyclopedia of Economics*, Library of Economics and Liberty, 2008.
- Emir, Mehmet. "Almanya'nın 1990-2018 Yılları Arasındaki Ekonomik Gücünün Askeri Güce Tahvili." Master, Ufuk University, 2019.
- Emmers, Ralf. "Güvenikleştirme." In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 476. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Erhan, Çağrı. "Abd'nin Orta Asya Politikaları Ve 11 Eylül'ün Etkileri." *Uluslararası İlişkiler* 1, no. 3 (2004): 123-49.
- Eriksson, Johan. "Debating the Politics of Security Studies: Response to Goldmann, Wæver and Williams." *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 345-52.
- . "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts." *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 311-30.
- Erkmen, Serhat. "11 Eylül 2001: Terörizmin Yeni Miladı." *Stratejik Analiz Dergisi* 18 (2001): 5-17.
- Eroukhmanoff, Clara. "'It's Not a Muslim Ban!' Indirect Speech Acts and the Securitisation of Islam in the United States Post-9/11." *Global Discourse* 8, no. 1 (2018): 5-25.
- Finnemore, M. "Legitimacy, Hypocrisy, and the Social Structure of Unipolarity Why Being a Unipole Isn't All It's Cracked up to Be." *World Politics* 61, no. 1 (2009): 58-85.
- . "Norms, Culture, and World Politics: Insights from Sociology's Institutionalism." *International Organization*, no. 50 (2) (1996).
- Freedman, Lawrence. "War in Iraq: Selling the Threat." *Survival* 46, no. 2 (2004): 7-49.
- Fukuyama, Francis. *Neo-Conların Sonu Yol Ayrımındaki Amerika*. İstanbul: Profil Yayıncılık, 2006.
- Galtung, Johan. "Cultural Violence." *Journal of Peace Research* 27, no. 3 (1990): 291-305.
- Giddens, Anthony; Sutton, Philip W. *Sosyoloji*. 2. ed. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2021.
- Gleick, Peter. "Environment and Security: The Clear Connections." *Bulletin of the Atomic Scientists* 47, no. 3 (1991): 16-21.
- Golden, Roger D. "What Price Security? The USA Patriot Act and America's Balance between the Security and Freedom." In *Homeland Security and Terrorism : Readings and Interpretations*, edited by Russell D. Howard, James J. F. Forest and Joanne C. Moore, xix, 492 p. New York: McGraw-Hill, 2006.
- "About a Fifth of Americans Cite 9/11 Response as Event That Made Them Most Proud of U.S." Pew Research Center, 2017, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/09/11/about-a-fifth-of-americans-cite-911-response-as-event-that-made-them-most-proud-of-u-s/>.
- "Defending against Terrorism Has Remained a Top Policy Priority for Americans since 9/11." Pew Research Center, 2018, accessed 29.10, 2019, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/09/11/defending-against-terrorism-has-remained-a-top-policy-priority-for-americans-since-9-11/>.
- Griffiths, Martin; Roach Steven; Salamon Scott. *Uluslararası İlişkilerde Temel Düşünürler Ve Teorileri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2011.

- Grillot, Suzette R. "Savunma Ticareti." Chap. 22. In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 320-33. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Haass, R. *Economic Sanctions and American Diplomacy*. Council on Foreign Relations, 1998.
- Haftendorn, Helga. "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security." *International Studies Quarterly* 35, no. 1 (1991): 3-17.
- Hansen, Phillip. *Politics, History and Citizenship*. Cambridge: Polity Press, 1993.
- Haubrich, D. "September 11, Anti-Terror Laws and Civil Liberties: Britain, France and Germany Compared." *Government and Opposition* 38, no. 1 (2003): 3-28.
- Heymann, Philip B., and Juliette N. Kayyem. *Protecting Liberty in an Age of Terror*. Cambridge: MIT Press, 2005.
- Heywood, Andrew. *Küresel Siyaset*. 5. ed. Ankara: BB101 Yayınları, 2018.
- . *Siyasetin Ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları*. 4. ed. Ankara: BB101 Yayınları, 2018.
- Hook, Stephen W., and John Spanier. *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze*. İstanbul: İnkılap Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ., 2016.
- Huysmans, Jef. "The Question of the Limit: Desecuritisation and the Aesthetics of Horror in Political Realism." *Millennium* 27, no. 3 (1998): 569-89.
- . "Revisiting Copenhagen: Or, on the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe." *European Journal of International Relations* 4, no. 4 (1998): 479-505.
- Jahn, Egbert, Pierre Lemaitre, and Ole Woever. *European Security: Problems of Research on Non-Military Aspects*. Vol. 1: Centre of Peace and Conflict Research, University of Copenhagen, 1987.
- Jipson, Art. "The Post-September 11th Era: Interpretations of Security and Civil Liberties in the Political Margins of the Left and Right." *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003).
- Johnson, Chalmers. *Amerikan Emperyalizminin Son Baharı*. Küre Yayınları, 2005.
- Kateb, George. "Political Action: Its Nature and Advantages." In *The Cambridge Companion to Hannah Arendt*, edited by Dana Villa. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- Katzenstein, Peter J. *The Culture of National Security : Norms and Identity in World Politics*. New Directions in World Politics. New York: Columbia University Press, 1996.
- Kay, Sean. *Global Security in the Twenty-First Century : The Quest for Power and the Search for Peace*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2006. doi:40012718671. Table of contents <http://www.loc.gov/catdir/toc/ecip062/2005030128.html>.
- Kaygusuz, Özlem. "Küreselleşme Ve Ulusal Güvenlik Devleti: Geri Dönüş Mümkün Mü?". *Mülkiye Dergisi* 31, no. 255 (2007): 137-53.
- Kegley, Charles William, and Shannon Lindsey Blanton. *World Politics: Trend and Transformation*. Boston: Cengage Brain, 2011.
- Kennedy, Paul. *Büyük Güçlerin Yükseliş Ve Çöküşleri*. 15. ed. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.
- Keohane, Robert O.; Nye, Joseph S. *Power and Interdependence: World Politics in Transition*. Boston: Little, Brown and Co., 1977.

- Keyman, Fuat. "Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler Ve Hegemonya." *Uluslararası İlişkiler* 3, no. 9 (2006): 1-20.
- Khong, Yuen Foong. "Yeni Muhafazakarlık Ve Amerikan Dış Politikasının İç Kaynakları: Irak'ı Özgürleştirme Operasyonunda Fikirlerin Rolü." Chap. 16. In *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, edited by Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim, 308-26. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016.
- Kissinger, Henry. "Preventive Strike Strategy and End of Westfalen." *New Perspectives Quarterly* 6, no. 1 (2004): 22-25.
- Kolodziej, Edward A. *Security and International Relations*. Cambridge University Press, 2005.
- Köni, Hasan. *Kaos: Batı Hakimiyetinin Çöküşü*. 3. ed. İstanbul: Wizart Yayınları, 2016.
- Krause, Keith, and Michael Williams. "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods." *Mershon International Studies Review* 40, no. 2 (1996): 229-54.
- Kurtbağ, Ömer. *Amerikan Yeni Sağı Ve Dış Politikası*. USAK, 2010.
- Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türkçe Sözlük Cilt I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2005.
- Larsen, Henrik. *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*. Routledge, 2005.
- Lefebvre, Maxime. *Amerikan Dış Politikası*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.
- Luciani, Giacomo. "The Economic Content of Security." *Journal of Public Policy* 8, no. 2 (1989).
- Lutz, Brenda; Lutz, James. "Terörizm." Chap. 19. In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 273-88. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Marshall, Tim. *Coğrafya Mahkumları*. İstanbul: Epsilon Yayınevi Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018.
- Mathews, Jessica Tuchman. "Redefining Security." *Foreign Affairs* 68, no. 2 (1989): 162-77.
- Mazarr, Michael J. "The Iraq War and Agenda Setting." *Foreign Policy Analysis* 3, no. 1 (2007): 1-23.
- McSweeney, Bill. "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School." *Review of International Studies*, no. 22(1) (1996): 81-93.
- . *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- Mearsheimer, John. "America Unhinged." *The National Interest* 129 (2014): 9-30.
- . "Imperial by Design." *The National Interest* 111 (2011): 16-34.
- Michaelsen, C. "Antiterrorism Legislation in Australia: A Proportionate Response to the Terrorist Threat?" [In English]. *Studies in Conflict & Terrorism* 28, no. 4 (2005): 321-39.
- Monteiro, Nuno P. "Unrest Assured Why Unipolarity Is Not Peaceful." *International Security* 36, no. 3 (2011): 9-40.
- Moran, Theodore. "International Economics and National Security." *Foreign Affairs* 69, no. 5 (1989): 74-90.
- Morgan, Patrick M. "Liberalist and Realist Security Studies at 2000: Two Decades of Progress?". *Contemporary Security Policy* 20, no. 3 (1999): 39-71.
- . "Safeguarding Security Studies." *Contemporary Security Policy* 13, no. 3 (1992): 464-79.
- Mynet. "Abd'nin Irak'ı İşgal Gerekçesi Yokmuş." 2015. <https://www.mynet.com/abdnin-iraki-iscal-gerekcesi-yokmus-110101758940>.

- Noreen, Erik, and Johan Eriksson. *Setting the Agenda of Threats: An Explanatory Model*. Department of Peace and Conflict Research, 2002.
- Nye, Joseph, and Sean Lynn-Jones. "International Security Studies: A Report of a Conference on the State of the Field." *International Security* 12, no. 4 (1988): 5-27.
- Nye Jr, Joseph S.; Welch, David A. *Küresel Çatışmayı Ve İşbirliğini Anlamak Kurama Ve Tarihe Giriş*. 4. ed. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Onuma, Yasuaki. "International Law and Power in the Multipolar and Multicivilizational World of the Twenty First Century." In *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, edited by Richard Falk, 149-97. New York: Oxford University Press, 2012.
- Özcan, Gencer. "Güvenlikleştirme Kavramı Nedir?" In *UIK*. 3:27, 28.10.2019 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=JuQxq4ilMXg>.
- Özen, Çınar. "Dünya Düzeni Ve Gelişmekte Olan Ülkeler." *Ekonomik Yaklaşım* 15, no. 52-53 (2004): 185-207.
- Özen, Çınar, and Klevis Kolasi. "Abd'nin Almanya Politikası Ve Yapısal Belirleyenler: Savaş Sonrası Güç Asimetrisi Ve Hegemonik Düzen İnşası." *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* 15, no. 2 (2016): 125-60.
- Passerin d'Entreves, Maurizio. *The Political Philosophy of Hannah Arendt*. Londra: Routledge, 1994.
- Popovski, Vesselin. "Legality and Legitimacy of International Criminal Tribunals." In *Legality and Legitimacy in Global Affairs*, edited by Richard; Juergensmeyer Falk, Mark. New York: Oxford University Press, 2012.
- Posner, Richard A. *Preventing Surprise Attacks: Intelligence Reform in the Wake of 9/11*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2005.
- . "A Privilege or a Right?". In *Rights Vs. Public Safety after 9/11 : America in the Age of Terrorism*, edited by Amitai Etzioni and Jason H. Marsh, xviii, 179 p. Lanham, Md. ; Oxford: Rowman & Littlefield, 2003.
- Roberts, Brad. "Human Rights and International Security." *The Washington Quarterly* 13, no. 2 (1990): 65-75.
- Roskin, Michael; Berry, Nicholas. *Uluslararası İlişkiler: Üİ'nin Yeni Dünyası*. Ankara: Adres Yayınları, 2014.
- Rosler, Thomas. "A New Mission and New Challenges: Law Enforcement and Intelligence after the Usa Patriot Act." *Journal of the Institute Of Justice & International Studies* 3 (2003).
- Rothschild, Emma. "What Is Security?". *Daedalus Journal of the American Academy of Arts and Sciences* 124, no. 3 (1995): 53-98.
- Rumelili, Bahar. "Güvenlikleştirme Kavramı Nedir?" In *UIK*. 6:54, 28.10.2019 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=7hsaSXA5AGw>.
- Schmidt, Brian C. "Ulusal Güvenliğin Önceliği." Chap. 10. In *Dış Politika Teoriler, Aktörler, Örnek Olaylar*, edited by Steve; Hadfield Smith, Amelia; Dunne, Tim, 188-203. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2016.
- Schmitt, Carl. *Political Teology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*. Cambridge: MIT Press, 1985.
- . *Siyasal Kavramı: Önsöz, 1932 Tarihli Metin Ve Üç Değerlendirme*. İstanbul: Metis Yayınları, 2005.

- Schulhofer, Stephen J. "No Checks, No Balances: Discarding Bedrock Constitutional Principles." In *The War on Our Freedoms : Civil Liberties in an Age of Terrorism*, edited by Richard C. Leone and Greg Anrig, xi, 317 p. New York: BBS PublicAffairs, 2003.
- Searle, John R. . *Söz Edimleri: Bir Dil Felsefesi Denemesi*. Ankara: Aytaç Yayınları, 2000.
- Seiple, Chris. "The New Protracted Conflict Homeland Security Concepts and Strategy." *Orbis* 46, no. 2 (2002): 259-71.
- Sheehan, Michael. *International Security: An Analytical Survey*. Lynne Rienner Boulder, 2005.
- Shiffman, Gary, and J.J. Jochum. *Economic Instruments of Security Policy: Influencing Choices of Leaders*. New York: Palgrave Macmillan, 2011.
- Shiffman, Gary M. "Ekonomik Güvenlik." Chap. 15. In *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, edited by Alan Collins, 208-21. İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.
- Smith, Steve. "The Contested Concept of Security." In *Critical Security Studies and World Politics*, edited by Ken Booth. Londra: Boulder, 2005.
- Sönmezoğlu, Faruk, Ülke Arıboğan, Gülden Ayman, and Beril Dedeoğlu. *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. İstanbul: Der Yayınları, 2017.
- Stone, Oliver; Kuznick, Peter. *Abd'nin Gizli Tarihi*. İstanbul: Profil Yayıncılık, 2015.
- Stritzel, Holger. "Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond." *European Journal of International Relations* 13, no. 3 (2007): 357-83.
- Şatana, Nil, and Burak Bilgehan Özpek. "Abd Ve Türkiye'de Geçmişten Günümüze Güvenlik Çalışmaları." *Ortadoğu Etütleri* 1, no. 2 (2010): 75-114.
- Taşcıoğlu, Ömer Lütfi. *Abd'nin Küreselleşme Politikaları, Ortadoğu'da Türkiye'ye Biçilen Rol*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2009.
- Tenet, George. *At the Center of the Storm: My Years at the Cia*. New York: Harper Collins, 2007.
- Terriff, Terry, Lucy James, Stuart Croft, and Patrick M Morgan. *Security Studies Today*. Polity Press Cambridge, 1999.
- Tickner, J Ann. *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*. Columbia University Press, 1992.
- Tsohatzidis, Savas L. *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives*. Londra: Routledge, 1994.
- Turhan, Faruk; Aksu, Muharrem. "11 Eylül Sonrası Abd'de Özgürlük Ve Güvenlik Dengesi Açısından Terörü Önleme Amaçlı Tedbirler / Özellikle Patriot Kanunu İle Getirilen Kısıtlamalar ". *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi* 1, no. 1 (2011): 47-90.
- Uçarol, Rifat. *Siyasi Tarih*. 10. ed. İstanbul: DER Yayınları, 2015.
- Ullman, Richard. "Redefining Security." *International Security* 8, no. 1 (1983): 129-53.
- Ülger, İrfan Kaya. "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Abd Büyük Stratejisinin Kapsam Ve Sınırları." In *Küresel Ve Büyük Güçlerin Stratejileri Güncel Değerlendirmeler*, edited by Cengiz Dinç and Bülent Akkuş, 121-44. Ankara: Orion Kitabevi, 2017.
- Viotti, Paul; Kauppi, Mark. *Uluslararası İlişkiler Ve Dünya Siyaseti*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2014.

- Wæver, Ole. "Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as a Foreign Policy Theory." In *European Integration and National Identity: The Challenge of the Nordic States*. London: Routledge, 2001.
- . *Securitisation: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies*. 2003.
- . "Securitizing Sectors? Reply to Eriksson." *Cooperation and Conflict* 34, no. 3 (1999): 334-40.
- Wæver, Ole. "Securitization and Desecuritization." In *On Security*, edited by Ronnie D. Lipschutz. New York: Columbia University Press, 1995.
- Wæver, Ole, and David Carlton. *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. Londra: Pinter Publishers, 1993.
- Wæver, Ole, Pierre Lemaitre, and Elzbieta Tromer. *European Polyphony: Perspectives Beyond East-West Confrontation*. Springer, 1989.
- Walt, Stephen M. *The Enduring Relevance of the Realist Tradition*. WW Norton Company, 2002.
- . "The Renaissance of Security Studies." *International Studies Quarterly* 35, no. 2 (1991): 211-39.
- Waltz, Kenneth. "The Continuity of International Politics." In *Worlds in Collision : Terror and the Future of Global Order*, edited by Ken Booth and Timothy Dunne, 376. New York: Palgrave Macmillan, 2002.
- Weiner, Myron. "Security, Stability, and International Migration." *International Security* 17, no. 3 (1992): 91-126.
- Welch, David A. *Painful Choices: A Theory of Foreign Policy Change*. Princeton: Princeton University Press, 2005.
- Wendt, A. "Anarchy Is What States Make of It - the Social Construction of Power-Politics." [In English]. *International Organization* 46, no. 2 (1992): 391-425.
- Williams, Michael. "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics." *International Studies Quarterly* 47, no. 4 (2003): 511-31.
- Wohlforth, William. "The Stability of a Unipolar World." *International Security* 24, no. 1 (1999): 5-41.
- Wolfers, Arnold. *Discord Collaboration*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1962.
- . "National Security as an Ambiguous Symbol." *Political Science Quarterly* 67, no. 4 (1952): 481-502.
- Wyn Jones, Richard. "Travel without Maps: Thinking About Security after the Cold War." In *Security Issues in the Post-Cold War World*, edited by M. Jane Davis, 196-218. Cheltenham: Edward Elgar, 1996.
- Yılmaz, Sait. *Uluslararası Güvenlik Teori, Pratik Ve Gelecek*. Ankara: Kaynak Yayınları, 2017.